Cena egz. 20 groszy. Nakład 40000 egzemplarzy. Dziś 12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.00 zł. miesięcznie, 9.00 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.36 zł. miesięcznie, 10.08 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 7.00 zł., za granicę 9.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699. Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 98. BYDGOSZCZ, sobota dnia 27 kwietnia 1929 r. Rok XXIII.

Pomorze w obronie polskości i katolicyzmu.

Zjazd delegatów Towarzystw Ludowych w Pelplinie.

(Od własnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“.)

Towarzystwa Ludowe na Pomorzu mają świetlaną przeszłość poza sobą. Na wielkiej przestrzeni nadmorskiej, od Jastarni do Koronowa, od Działdowa do Człuchowa, stanowiły one za czasów niewoli **rdzeń życia polskiego i narodowego.** Nie było miasta, nie było większej wsi, w którejby nie istniało Towarzystwo Ludowe, szerzące w najnajszerszych warstwach społeczeństwa świadomość narodową i zapał do pracy. W walce, jaka na Pomorzu srożyła się z rozszalałą i potężną falą germańską, o wiarę, o język polski i o nasze właściwości narodowe, **kierownicy i członkowie Towarzystw Ludowych zawsze w pierwszych stawali szeregach i o ich to piersi odbijały się zwycięsko wszelkie pociski nieprzyjacielskie.**

Nie ulega wątpliwości, że gdyby nie Towarzystwa Ludowe i ich owocna działalność w obronie najdroższych skarbów religijnych i narodowych, ziemia pomorska, z daleko większą trudnością, niż to się stało, odzyskałaby wolność i niepodległość.

Władze pruskie, znając żywotną i owocną dla Polski działalność Tow. Ludowych, na każdym kroku i przy każdej sposobności prześladowały **Towarzystwa Ludowe i ich kierowników.** Komisarze i żandarmi pruscy śledzili członków zarządu, denuncjując ich przed swą władzą przełożoną o byle drobnostkę, uniemożliwiali odbywanie zebrań, wyważając niejednokrotnie drzwi, gdy chodziło o zebrania w kółku zamkniętem. **To też nazwiska kierowników Towarzystw Ludowych złotemi głoskami zapisane zostaną w historji Pomorza i Polski.**

Był czas, kiedy na Pomorzu istniało **118 towarzystw ludowych, liczących około 16 000 członków.** Podczas wojny i w czasie powojennym pożyteczne te towarzystwa nieco zasnęły. Tylko tu i owdzie stanowiły one jeszcze kość pacierzową ruchu religijnego i narodowego.

Obecnie Towarzystwa Ludowe znowu ocknęły się i z wielkim zapałem zabrały się na nowo do życia organizacyjnego, czego dowodem **wspaniały zjazd delegatów,** jaki w środę dnia 24 bm. odbył się **w Pelplinie,** stolicy biskupów chełmińskich.

Na zjazd przybyło około **300 delegatów ze sztandarami z wszystkich zakątków Pomorza.**

Na intencję zjazdu odbyła się w pięknie przystrojonym kościele parafjalnym uroczysta Msza św., celebrowana przez patrona Towarzystw Ludowych, ks. prob. Kupczyńskiego z Tczewa. Piękne pienia na chórze wykonało tow. śpiewu św. Cecylji pod batutą doskonałego dyrygenta okręgowego kół śpiewaczych p. Szczypińskiego. Na zakończenie nabożeństwa odśpiewano pierwsza zwrotkę „Boże coś Polskę“.

Po nabożeństwie delegaci wraz z sztandarami z muzyką na czele udali się do lokalu p. Zawadzkiego, gdzie odbył się zjazd delegatów. **Sala p. Zawadzkiego szczelnie zapełniona była delegatami i gośćmi.**

Obrady zagaił ks. patron Kupczyński, witając serdecznemi słowy ks. bisk. sufragana Dominika, przedstawicieli władz i urzędów oraz delegatów.

Marszałkiem zjazdu wybrano ks. kanonika Lewandowskiego, proboszcza pelplińskiego i patrona związku towarzystw śpiewaczych na Pomorzu, zastępcą marszałka zasłużonego około rozwoju Tow. Ludowych w Gdańsku i na Kaszubach p. Józefa Czyżewskiego z Gdańska, sekretarzem p. Podlaszewskiego ze Skórcza, ławnikami pp. Boćka ze Świekatowa i Pacera z Tucholi.

Ks. kanonik Lewandowski, objąwszy przewodnictwo, poświęcił kilka słów uznania kierownikom i członkom Tow. Ludowych wołając z zapałem: **„Ojczyzna odzyskała starą gwardję!“**

Następnie **ks. bisk.-sufr. Dominik, członek Tow. Lud. w Pelplinie,** podniósłszy z naciskiem, że **w czasach dzisiejszych powinniśmy być katolikami nie z imienia, lecz przejąć się ideą chrześcijańską,** zaznaczył, że Tow. Lud. nie są przestarzałemi, jak to niektórzy twierdzą, lecz będą zawsze świeżemi i nowemi, byleby tylko pracowały w myśl ustaw i wskazań wielkich papieży. **Dobry członek Tow. Ludowych** — mówił ks. biskup — **nigdy nie będzie bolszewikiem, nigdy nie będzie należał do organizacji wywrotowej.** W końcu ks. biskup udzielił delegatom i Tow. Ludowym błogosławieństwa. Delegaci stojąc w skupieniu, wysłuchali znakomitego przemówienia ks. biskupa.

Zjazd uchwalił wysłać **telegramy hołdownicze do ks. bisk. dr. Okoniewskiego,** przebywającego obecnie w Jerozolimie, do **ks. prymasa dr. Hlonda,** który podczas zjazdu katolickiego w Tczewie, jako biskup śląski brał udział w zebraniu tamtejszego Tow. Ludowego, do **Prezydenta Rzeczypospolitej p. Mościckiego** i do **ks. nuncjusza papieskiego w Warszawie.**

Następnie ks. patron Kupczyński podał rys historji Tow. Ludowych i zdał sprawę z działalności tychże od czasów powstania związku tj. **od roku 1903** aż do dnia dzisiejszego. Przy tej sposobności poświęcił kilka słów uznania **zmarłym kierownikom Tow. Ludowych za czasów niewoli,** którymi byli m. i.: ks. prob. dr. Thokarski ze Subków, ks. dziekan dr. Wolszlegier z Pieniążkowa, mecenas dr. Łaszewski z Grudziądza, pierwszy wojewoda pomorski (wszelkie procesy Tow. Lud. prowadził bezinteresownie), dr. Karasiewicz z Tucholi, dr. Rzepnikowski z Lubawy, Antoni Abraham z Oliwy, ks. dr. Nelka, wikary z Fordonu (wygrał liczne procesy z władzami pruskiemi).

Kiedy ks. patron Kupczyński wspomniał **o nowych zakusach niemieckich,** podejmowanych ostatnio przeciwko nam, zwłaszcza ze strony Schachta, zaznaczając, że jest to **marne ujadanie psa na księżyc,** odezwały się huczne oklaski i okrzyki delegatów: **nigdy!**

Ks. patron K. wspomniał o konieczności powołania na nowo do życia tow. lud. zwłaszcza w obecnym czasie szerzącej się niewiary i agitacji wywrotowej.

Opuszczającego salę ks. biskupa-sufragana Dominika żegnali delegaci okrzykiem: niech żyje!

Ks. marszałek wzniósł też okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i pana Prezydenta Mościckiego. Okrzyk ten delegaci z zapałem powtórzyli.

Sekretarz patronatu p. Ankiewicz z Pelplina wygłosił sprawozdanie z działalności organizacyjnej tow. lud. **Obecnie należy do związku 42 towarzystw, liczących 6700 członków.** Najlepiej prosperują towarzystwa: w Tczewie, Osieku, Subkowach, Starogardzie, Pelplinie, Wąbrzeźnie, Kamioncė, Chełmży i Koronowie.

Skarbnik związkowy ks. proboszcz Kurowski z Lalków zdał sprawę ze stanu kasy związkowej. Dochodu w roku sprawozdawczym było: 848,45 zł, rozchodu 689,80 zł tak, że w kasie pozostało 158,65 zł.

Obszerny referat o celach i zadaniach tow. lud. w czasach dzisiejszych wygłosił red. Matłosz z Pelplina.

Drugi referat wygłosił ks. patron Kupczyński na temat: „Środki do ożywienia tow. lud.“

Nad sprawozdaniami i referatami wywiązała się nader ożywiona dyskusja, w której zabierali głos pp.: Redlarski z Chojnic, Brzeski z Chełmży, Wierzba z Żabna, Jankiewicz z Gdańska, Biedowicz ze Skarszew, Brzóskowski ze Sopotu, ks. proboszcz Karpiński z Osieka, poseł Szturmowski, Pokorniewski ze Starogardu, Zalewski z Lalków, Ziehms z Gdańska, Ossowski z Pieców, Hinz z Szemuda, Pawela z Garca, Michalski z Tczewa, Laskowski z Lignów, ks. prob. Bączkowski z Warlubia, Podlaszewski ze Skórcza i referenci.

Po krótkiej przerwie obiadowej przystąpiono do **wyboru nowego patronatu na dalsze lat trzy.** Wybrani zostali: patronem ks. prob. Kupczyński z Tczewa, wicepatronem p. Pokorniewski ze Starogardu, sekretarzem p. Ankiewicz z Pelplina, skarbnikiem ks. prob. Kurowski z Lalków, referentem oświatowym red. Matłosz z Pelplina, radnymi ks. prob. Karpiński z Osieka, Biedowicz z Skarszew, Bociek ze Świekatowa i Kowalski z Lisewa.

Pan starosta Stachowski z Tczewa w dłuższych wywodach mówił o **konieczności pobudzenia ducha polskości,** stwierdzając z ubolewaniem, że **nawet niektórzy urzędnicy rozmawiają jeszcze w domu po niemiecku i że cały szereg Polaków należy do „Sportvereinu“.** Zwracając się w ostrych słowach przeciwko **niesłychanemu żądaniu Schachta** podniósł p. starosta, że **właśnie nam Polakom zawdzięcza Europa zachodnia kulturę** (Sobieski i odparcie naporu bolszewickiego) i że **prastarej ziemi pomorskiej nigdy nikomu wydrzeć sobie nie damy.** (Huczne oklaski).

W imieniu pomorskiego kuratorjum szkolnego przemawiał kierownik oświaty pozaszkolnej p. radca Błażewski, zaznaczając, że **kuratorjum i całe nauczycielstwo pomorskie wszelkiemi siłami popierać będzie tow. ludowe w ich pracy oświatowej.** M. in. zaznaczył p. radca B., że kuratorjum i nauczyciele wypożyczać będą towarzystwom **aparaty z przeźroczami,** że **wzmacniać się będzie bibljoteki Czytelni Lud.,** że **w każdym powiecie urządzone zostaną oświatowe kursy wieczorowe** i że **stworzony zostanie na Pomorzu objazdowy teatr oświatowy.**

Przemówienie p. radcy szkolnego przyjęli delegaci hucznemi oklaskami.

Ks. prob. Komorowski z Wrzeszcza przemawiał o doli i niedoli Polonji gdańskiej i wzniósł wkońcu okrzyk: **Polska katolicka niech żyje!**

Odpowiedziano mu **okrzykiem na cześć Polonji gdańskiej.**

P. Józef Czyżewski z Gdańska mówił w gorących słowach o **konieczności zakładania tow. lud. we wszystkich województwach Rzeczypospolitej.**

Przemawiali jeszcze ks. Buchholz, redaktor Sędzicki z Gdańska i redaktor „Dziennika Bydgoskiego“ Formański.

Z zadowoleniem i zapałem rozjechali się delegaci do domów.

Towarzystwom Ludowym na Pomorzu życzymy powodzenia oraz dalszej **zbożnej, owocnej i wytrwałej pracy dla dobra Kościoła i Ojczyzny.** **F.**

Błędne koło.

Płacą, nie płacą, chcą płacić, nie chcą płacić. — Niemcy udają biednych.

(Własna służba telegraf. „Dz. Bydg.“)

Paryż, 26. 4. Cała prasa francuska podaje rzekome oświadczenie agenta reparacyjnego w sprawie niemieckiej polityki dyskontowej, mimo tego, że Parker Gilbert zastrzega się w oficjalnem dementi, że nie wypowiedział słów krytyki pod adresem dr. Schachta. Faktem jest, że komisja transferu rozważała powody i możliwości niemieckiej polityki finansowej.

W związku z tem zaznacza większa ilość pism paryskich, że Niemcy w razie niewykonywania w dalszym ciągu planu Dawesa byłyby na najlepszej drodze do spadku marki niemieckiej i do nowej inflacji

Berlin, 26 4. Prasa berlińska wyraża swoje oburzenie z powodu oświadczenia Parkera Gilberta i złośliwego oraz ostrego tonu dzienników paryskich przeciw Niemcom. Zdaniem pism berlińskich chodziło Parker Gilbertowi o zakończenie konferencji paryskiej w sposób najgorszy dla Niemców.

Ujawnienie dyskusji na komisji transferu jest wielką niedyskrecją. Parker Gilbert, skompromitowany częściowo niedojściem do skutku ugody w sprawie odszkodowań, chciał się w ten sposób zemścić na dr. Schachcie.

B.

Paryż, 26. 4. W dniu wczorajszym odbyło się posiedzenie komisji transferu, zajmującej się technicznemi zagadnieniami przekazywania pieniędzy płaconych przez Niemcy na zasadzie planu Dawesa zagranicy.

Agent reparacyjny Parker Gilbert miał krytykować na posiedzeniu politykę dyskontową Banku Rzeszy. Dr. Schacht zniżył na początku roku stopę dyskontową z 7 na 6 i pół procent, aby pozbawić Bank Rzeszy części posiadanego zapasu kruszców i dewiz wysoko wartościowych. Podwyżka dyskontu o 1 procent w dniu wczorajszym przychodzi zapóźno, gdyż **w ostatnich tygodniach stracili Niemcy okrągły miljard marek złotych ze swoich zapasów w Banku Rzeszy.**

Widocznie chodzi im o udawanie biednych. Prawdopodobnie wykonanie planu Dawesa w przyszłości nie pójdzie tak łatwo jak dotychczas. **W.**

Bank Rzeszy podwyższył stopę procentową.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 26. 4. Bank Rzeszy podniósł w dniu wczorajszym stopę dyskontową z 6 i pół na 7 i pół procent. Tem samem obciążony został dodatkowo cały handel i przemysł, gdyż stopa procentowa pożyczek bankowych podniosła się automatycznie również o 1 procent.

Drożeje tak samo uzyskany wczoraj kredyt rządowy w wysokości 190 miljonów marek. Rząd płaci bankom łącznie z prowizją i dodatkowemi kosztami okrągło 10 procent, a więc za trzy miesiące przeszło 4 miljony marek.

Zwyżkę stopy dyskontowej tłumaczy Bank Rzeszy zmniejszeniem się zapasu dewiz obcych w ostatnich tygodniach.

Podwyżka dyskonta wywołała całą burzę polityczną na arenie międzynarodowej. **B.**

W czasie śnieżycy

samolot zatonął w Wiśle wraz z dwoma pilotami.

Warszawa, 26. 4. (tel. wł.) Wczoraj około godz. 11-ej przed południem podczas burzy śnieżnej mieszkańcy wsi Miechowice w pow. gostynińskim woj. warszawskiego dostrzegli samolot, który walczył z wichrem, a wreszcie wpadł do Wisły i zatonął. Policja rozpoczęła poszukiwania i po pewnym czasie natknęła się na samolot zatopiony w wodzie. Wydobyto zwłoki 2 lotników. Są to major-pilot Jerzy Rychliński i kapt. Stanisław Pawłowski z oficerskiej szkoły lotniczej w Dęblinie. Obaj oficerowie wystartowali z Dęblina z dwoma samolotami do normalnego przelotu ćwiczebnego przez Warszawę do Torunia. Około godz. pół do 11-ej spotkała ich burza śnieżna połączona z deszczem. Oba samoloty znalazły się w zupełnej ciemności. Jeden zdołał wylądować bezpiecznie w okolicy Płocka, natomiast samolot majora Rychlińskiego znalazł się nad Wisłą. Przypuszczają, iż major trzymał się Wisły, aby nie zbłądzić.

Rychliński był oficerem armji niemieckiej, pochodzi z Pomorza. W czasie wojny światowej służył w marynarce niemieckiej, w bitwie pod Skagerakiem był dowódcą łodzi podwodnej.

Pawłowski od samego początku służył w lotnictwie polskiem.

Major Rychliński był w szkole dęblińskiej dyrektorem nauk, kpt. Pawłowski dowódcą dywizji szkolnej. Późną nocą wydobyto z nurtów Wisły samolot, który po zbadaniu odtransportowany zostanie do Dęblina.

Cziczerina nie dopuszczają do urzędowania.

Sprawa objęcia urzędowania przez komisarza ludowego do spraw zagranicznych Cziczerina ulega nowym komplikacjom. Jak wiadomo komisarz Cziczerin ukończyć miał z dniem 1 lipca br. swój urlop wypoczynkowy. Pozawczoraj odbyło się w Wiesbadanie konsyljum z udziałem wybitnych lekarzy berlińskich. Cziczerinowi zalecono dłuższy wypoczynek co najmniej do 1 sierpnia br. Cziczerin oświadczył jednak, iż jest do dyspozycji rządu sowieckiego. Należy się spodziewać, iż Litwinow skorzysta z opinji lekarzy niemieckich dla niedopuszczenia do objęcia urzędowania przez Cziczerina.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 26. 4. (tel wł.) Na pierwsze dni lipca zapowiedziana jest podróż prezydenta Mościckiego na północno-wschodzie połaci kraju.

Warszawa, 26 4. (tel. wł.) Jedna z agencyj tutejszych donosi, iż poselstwo tureckie podniesione ma być do rangi ambasady.

Teheran, 26 4. (tel. wł.) W rocznicę objęcia władzy przez obecnego schacha, poseł polski wręczył mu order Białego Orła.

Nicea, 26 4 (tel. wł.) Jeźdcy polscy, biorący udział w konkursach hippicznych, zostali zaproszeni na pokład angielskiego pancernika „Królowa Elźbieta“ i podejmowani przez oficerów angielskich.

Łódź, 26. 4. (tel. w.ł.) Dziś w nocy spłonął pod Koninem wielki młyn parowy należący do Juljana Jankowskiego. Straty wynoszą 200.000 złotych.

Kowno, 26. 4. (tel. wł.) Rząd litewski postanowił zamknąć z początkiem przyszłego roku szkolnego 16 szkół średnich z powodu nikłej frekwencji uczniów.

Wojciechowski skazany na 5 lat ciężkiego więzienia.

Warszawa, 26. 4. (tel. wł.) W Sądzie Apelacyjnym odbyła się wczoraj rozprawa przeciw Jerzemu Wojciechowskiemu skazanemu przez I instancję 10 lat więzienia za zamach na posła Lizarewa. Sąd Apelacyjny zmniejszył mu karę o 5 lat, zaliczając mu przytem areszt śledczy od marca zeszłego roku.

Rzym, 25. 4. (tel. wł.) W kołach zbliżonych do Watykanu, krążą pogłoski, iż Ojciec Święty uda się do Jerozolimy celem odwiedzenia grobu Chrystusa, następnie wyruszy w podróż po krajach Europy.

Sukces śpiewaczki polskiej w Berlinie.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 26. 4 Wczorajszy występ Ewy Bandrowskiej w roli Gildy w „Rigoletto“ w państwowej operze pod Lipami był pierwszorzędnem zdarzeniem artystycznem dla Berlina. Debiut świetnej śpiewaczki polskiej przyjęła publiczność, zapełniająca teatr do ostatniego miejsca, frenetycznemi oklaskami i licznem wywoływaniem artystki.

Władze polskie reprezentował konsul generalny Stanisław Zieliński. **B.**

Delegacje na odsłonięcie pomnika Mickiewicza w Paryżu.

Warszawa, 26 4. (tel. wł.) Oficjalnym przedstawicielem rządu polskiego na uroczystość odsłonięcia pomnika Mickiewicza w Paryżu będzie min. Car. Dyrektor departamentu wyznań Potocki będzie reprezentował ministerstwo oświaty. Do Paryża wyjechały delegacje organizacyj literackich: Związek syndykatów dziennikarzy zastępuje red. Dębicki, Zw. Zaw. Lit. Kaden-Bandrowski, Straż Piśmiennictwa Andrzej Strug, Tow. literatów i dziennikarzy Juljan Eismond i red. Olchowicz...

Młynarski nie zamierza zostać na swem stanowisku.

Warszawa, 26. 4. (tel. wł.) Nowy prezes Banku Polskiego dr. Wróblewski złożył przysięgę służbową na ręce prezydenta Rzeczypospolitej, a dziś obejmuje formalnie urzędowanie. Wiceprezes Młynarski po kadencji, trwającej do września, nie zamierza zostać na swem stanowisku.

Piekło w Rosji sowieckiej.

Bukareszt, 26. 4. (tel. wł.) Na granicy bessarabskiej coraz częściej pojawiają się uciekinierzy z Rosji sowieckiej, błagający o przepuszczenie na terytorjum Rumunji. Uciekinierzy ci opowiadają o krwawych walkach między włościanami a armją czerwoną, która rekwiruje (ściąga) zboże. W wielu wypadkach żołnierze odmawiają posłuszeństwa. W Odesie doszło do krwawych rozruchów na tle głodowem. Około stu ludzi odniosło rany.

Pożar w fabryce ołówków, 7 robotnic spłonęło, 12 ciężko rannych.

Berlin, 26. 4 (tel. wł.) Wczoraj o godz. 3 po południu w fabryce ołówków Steglera w Norymberdze nastąpił wybuch, skutkiem czego cała fabryka stanęła w płomieniach. Wybuch nastąpił na trzeciem piętrze w sali, w której pracowało 30 robotnic. Robotnice nie mogły przez płomienie dostać się do wyjścia. 7 z nich spłonęło, 12 jest ciężko rannych. Jedna z robotnic skoczyła z okna na szklany dach, ponosząc śmierć na miejscu.

„Tajfun“ w grodzie Świętopełka

czyli burzliwy zjazd restauratorów okręgu pomorskiego.

(Od specjalnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“).

Tajfun na Pomorzu? Nie dosłownie, ale orkan, połączony z silnem gradobiciem i śnieżycą, podobny do tego tajfuna, jaki kilka dni temu szalał u brzegów Kamczatki, zaskoczył pierwszych turystów, którzy zwiedzeni kalendarzową wiosną zjechali wczoraj do Świecia.

Tajfun srożył się również nad salą zamkową, gdzie odbywał się doroczny zjazd delegatów stowarzyszeń restauratorów okręgu pomorskiego. Orkan na szczęście nie wyrządził szkód znacznych, ale podniecił umysły i pozostawił na dnie serc zasłużonych organizatorów chrześcijańskiego związku restauratorów osad goryczy. Znaleźli się bowiem osobnicy, którzy straszyli **oderwaniem niektórych grup** lokalnych (Wejherowo i Nowemiasto) od centrali zowodowej w Toruniu, jeśli ta nie odda się pod komendę **endeckiego Związku Towarzystw Kupieckich w Grudziądzu.** Burzę wprawdzie zażegnano, ale kto wie na jak długo?

Jedno zastanawia. Działo się to w grodzie Świętopełka. Czyżby jakie omen? Świętopełk pomorski również wyłamał się był z pod władzy zwierzchniczej Rzeczypospolitej. Nawet zbrodnię popełnioną na Leszku pod Gąsawą jemu przypisują. Nie winimy dobrodusznych gospodarzy zjazdu w Świeciu za zakłócenie obrad, bo energja podobnie jak w przyrodzie musi się wyładować. Horyzont w dniu tym był tak zaciemniony, że kuszącego **„Djabelca“** wcale nie było widać, a chwilami zdawało się, że mocno **pochylony Klimek** (baszta krzyżacka) runie w objęcia Wdy, niesłusznie zwanej **Czarną Wodą.**

Przejdźmy jednak do opisu zjazdu. Na dworcu witają nas starzy znajomi: dzierżawca strzelnicy p. **Badziong,** wychowanek pierwszorzędnych bydgoskich zakładów gastronomicznych, restaurator dworcowy p. **Chełstowski** — prezes bractwa kurkowego. p. **K. Lewandowski** — przedstawiciel sławnych browarów chełmińskich (dawniej w Bydgoszczy) i inni delegaci. W wagonie podczas jazdy koleją honory nam czyni sympatyczny przedstawiciel firmy B. Kasprowicz w Gnieźnie, p. **Czesław Kempski.** Opowiada nam z dumą, **że zatopiony okręt kanadyjski „Im Allone“** wiózł same wyroby Kasprowicza. Skrzynie z monogramem B. K. jeszcze dziś pływają po Oceanie.

— My się szmuglem nie trudnimy! Tylko tu panowie macie dowód, że o wyroby nasze bije się zagranica, kiedy my ich często nie doceniamy.

Dzwonimy do **Dworu Magdaleny** po samochód.

— Magdalena jest uszkodzona... odpowiada nam dowcipna telefonistka.

Więc do kościoła. **Ks. dziekan Konitzer** mówi od stóp ołtarza o stołach nakrytych i każe pamiętać sytym o biednych! Słusznie.

Po śniadaniu — wszyscy do pracy. Tuzy tej miary, co **Penkalla i Antoniewicz** ocierają pot z czoła. Witają serdecznie p. starostę, burmistrza, władzę skarbową, policję i prasę. Po uczczeniu pamięci ś. p. Adama Wollmana, prezesa w Działdowie, przystąpiono do obrad.

Przewodniczący okręgu pomorskiego p. **Leon Penkalla** z Torunia z zadowoleniem stwierdza, że **90% posiadaczy koncesji szynkarskich na Pomorzu należy do organizacji.** W 22 miejscowościach istnieją ogniwa Związku, nowe powstało w **Gdyni.**

Starosta powiatu świeckiego p. **Kowalski,** aczkolwiek sam jest abstynentem i przyznaje słuszność Szczepanowskiemu, że „kieliszek, karty i dziewki więcej naszemu narodowi wyrządziły szkody, niż wszystkie konfiskaty“, w słowie powitalnem podkreśla doniosłe znaczenie zawodu gospodnio-hotelarskiego dla **ożywienia turystyki na Pomorzu.** Wojewódzki komitet turystyczny również jest zdania, że do tego potrzeba trzech rzeczy: 1) warunków naturalnych (piękno przyrody, zabytki), 2) komunikacji i 3) schludnych, a nie drogich hoteli.

Obszernie mówiono o najnowszych zarządzeniach co do hotelarstwa, łazienkach itp., wymaganych przez władze. Na kosztowne inwestycje jednak tylko wtedy hotelarze się odważą, jeśli **pewni** będą swych **koncesyj i mniej obarczeni podatkami.**

Przedstawiciel Pomorskiej Izby Skarbowej p. **Łyskowski** odpierał rzeczowymi argumentami zarzuty stawiane władzom skarbowym. Aparat urzędniczy jest młody, mało doświadczony, mogą więc sporadycznie zachodzić nadużycia (żalono się m. i. na **lotne brygady).**

Sędziwy delegat **z Chełmna p. Rummel** wyraża ubolewanie pod adresem władz **podatkowych,** że w każdym widzą złodzieja lub oszusta. Mimo przedłożonych dowodów, komisje szacunkowe wmawiają w biednych kupców, że ich dochody są o 100—150% większe. Z najuczciwszych obywateli robi się wrogów rządu.

Na wniosek p. **Tkaczyka z** Kościerzyny, postanowiono **odwołać zjazd dzielnicowy w Kościerzynie,** a urządzić w sierpniu wycieczkę zbiorową z Pomorza na ogólno-krajowy zjazd restauratorów **w Poznaniu.**

P. **Talkowski** z Starogardu przytacza kilka drastycznych przykładów **kupczenia koncesjami** przez inwalidów.

P. **Dombrowski** (parańczyk), delegat z Torunia, członek wydziału wykonawczego Zw. Inwalidów Wojennych Rzpl. P. w Warszawie bierze w obronę towarzyszów niedoli. **Na Pomorzu przeszło 200 koncesyj jeszcze znajduje się w rękach notorycznych wrogów Państwa.** Trzeba na nich uważać!

P. **Meinhardt** z Wejherowa i p. **Jabłoński** z Nowegomiasta żądają wyjaśnienia stosunku Związku Restauratorów do Związku Kupców. Delegat z Wejherowa przemawia kilka razy dość stanowczo. Składek do kasy okręgu nie oddadzą (zalegają cały rok), jeżeli nie nastąpi połączenie z Związkiem... p. Marchlewskiego. **Zrobią secesję** i t. d.

Wśród wrzawy, marszałek zjazdu p. **Antoniewicz** z Poznania, prezes dzielnicowy, odbiera czupurnemu delegatowi Wejherowa głos i zamyka „ex officio“ drażliwą dyskusję.

Tak minął tajfun...

Podczas bankietu w sali p. **Popławskiego** lano oliwę na wzburzone fale. Pito **„Liebfrauenmilch“** i czytano ulotki **narodowe** Adolfa Nowaczyńskiego o „Lidze Czarnego Tulipana“ i potrzebie popierania wytwórczości krajowej...

AUDYCJE RADJOFONICZNE.

SOBOTA, 27 KWIETNIA.

20,00—23,00 **Poznań.** „Baron Cygański“, operetka J. Straussa. (Transm. z Teatru Miejskiego w Bydgoszczy.

20,30—24,00 **Warszawa, Kraków, Katowice, Wilno.** „Polska krew“, operetk. w 3 akt. Fr. Nedbala.

20,00 **Stuttgart.** Operetka w 3 aktach Künnecke'go p. t. „Lady Hamilton“.

20,00 **Hamburg.** „Wieśniak jako miljoner“, bajka romantyczna Ferdynanda Reimunda.

Sędziowie i prokuratorzy w obronie swego bytu.

(Wywiad „Dziennika Bydgoskiego“ z panem prezesem Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów, dr. Janem Murawskim.)

Korespondent warszawski „Dziennika Bydgoskiego“ zwrócił się do prezesa Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów Rzeczypospolitej p. dr. Jana Morawskiego, sędziego Najwyższego Trybunału Administracyjnego, z prośbą udzielenia informacyj o obecnem położeniu materjalnem zawodu sędziowskiego i prokuratorskiego.

— Obecne położenie materjalne sędziów, — oświadcza p. prezes — zwłaszcza grup niższych jest katastrofalne. Kwestję tę zresztą poruszaliśmy na ostatniem naszem Walnem Zebraniu, na którem uchwalono wezwać Zarząd Główny zrzeszenia, aby dołożył wszelkich starań, celem uregulowania jeszcze w bieżącym roku sprawy uposażenia.

— Jakie są widoki poprawy?

— P. Minister Sprawiedliwości zapewnił nas, że usilnie dążyć będzie do możliwie najrychlejszego załatwienia kwestji. Pozatem rezolucja sejmowa z 4. marca br., domagająca się od rządu przedłożenia w ciągu 3-ch miesięcy projektu nowej ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów, pozwala wierzyć w rychłą podwyżkę i to na zasadach, odpowiadających ustrojowi i zadaniom władzy sądowej.

— Czy członkowie Zrzeszenia wezmą udział w drugim Zjeździe Prawników Polskich i co będzie przedmiotem narad tego Zjazdu?

— Drugi Zjazd Prawników Polskich odbędzie się w Warszawie, od 20. września do 2. października. Oczywiście, wezwaliśmy członków naszego Zrzeszenia do jaknajliczniejszego wzięcia udziału w Zjeździe, który będzie nadzwyczaj ciekawy. Stawi się na nim cały szereg powag naukowych Polski i zagranicy. Z najciekawszych tematów wymienię: „Idea wolności w historji konstytucyj polskich“ ref. prof. Uniw. Jagiell. p. Stanisław Kutrzeba.

„Rola romantyzmu w prawie“ — ref. prof. Uniw. Jagiell. p. Władysław Leopold Jaworski.

„O koncepcji podstawowej dla kodyfikacji prawa rzeczowego“ — ref. prof. Uniw. Jagiell. p. Fryderyk Zoll.

„O zagadnieniach międzynarodowego ujednostajnienia prawa o zobowiązaniach“ — ref. prof. Uniw. Warszawsk. p. Ignacy Koschembahr-Łyskowski.

Wreszcie z gości zagranicznych odczyty o najnowszych zagadnieniach ustawodawstwa wygłoszą: p. Henryk Barthélemy, dziekan wydziału prawa Uniwersytetu Paryskiego, p. Henryk Capitant, prof. wydziału prawa Uniwersytetu Paryskiego p. Hermenn Otawsky, prof. wydziału prawa Uniwersytetu Karola w Pradze, p. Maurycy Garçon, adwokat w Paryżu, i p. Wespazjan Pella, prof. wydziału prawa Uniwersytetu w Jassach. Niezależnie od powyższych referentów, odbędzie się szereg odczytów w sekcjach prawa państwowego, prywatnego, administracyjnego i karnego. Jak wynika więc, chociażby z tego ogólnikowego przedstawienia, drugi Zjazd Prawników Polskich, będzie imponującym przeglądem polskiej nauki i jej dorobku na polu prawa.

J. B.

Z Palestyny.
Kwestja miejsc świętych.

Na porządek dzienny spraw międzynarodowych, domagających się załatwienia, weszła ponownie kwestja miejsc świętych w Jerozolimie.

Przed wojną Palestyna stanowiła prowincję turecką. Suwerenność Turcji była ograniczona jednak na rzecz kilku państw europejskich, które udzielały duchowieństwu, chrześcijańskim związkom religijnym oraz pielgrzymom opieki konsularnej i dyplomatycznej. Francja oficjalnie uznaną była za protektorkę katolików w Palestynie.

Bazylika Grobu Chrystusowego właściwie podzielona została na trzy części pomiędzy katolikami, prawosławnymi oraz ormianami-schizmatykami. Jakobici, Kopci i Abisyńczycy swoich własnych ołtarzy w bazylice nie posiadają, ale przyłączają się podczas nabożeństw do jednego z trzech powyższych wyznań. Podział ten nie jest unormowany żadnym aktem pisanym, jest wynikiem posiadania primi occupantis, co w gruncie rzeczy staje się niejednokrotnie źródłem nieporozumień. Gdy Francja w r. 1902 próbowała rozstrzygnąć wszelkie spory układem pisanym, greccy schizmatycy za poduszczeniem Rosji sprzeciwili się temu.

Wojna światowa zmieniła gruntownie stan rzeczy w Palestynie. Anglja otrzymała mandat palestyński, Żydom zaś zezwolono na powrót i odbudowę swego państwa w Palestynie. Z natury nieprzyjazny stosunek do chrześcijan, zwłaszcza katolików, ze strony wojującego sjonizmu, zmusił Stolicę Apostolską do wystąpienia w tej sprawie przed forum Ligi Narodów.

Sekretarz Stanu, Kardynał Gasparri, w liście swym z dnia 15 maja roku 1922 wykazał niezaszczalność w praktyce projektu lorda Balfoura, zmierzającego do wyboru komisji, złożonej z przedstawicieli wszystkich wyznań chrześcijańskich, któraby zajęłaby się uregulowaniem kwestji miejsc świętych. Stolica Apostolska zaproponowała, by komisja taka została złożona z konsulów państw, reprezentowanych w Palestynie. Rząd angielski przedstawił kontrprojekt na podstawie którego komisja składałaby się z przedstawicieli trzech największych wyznań chrześcijańskich, żydów i muzułmanów. Lecz projekt ten Rada Ligi Narodów odrzuciła.

Przyjazd delegata Apostolskiego do Jerozolimy dał powód do przypuszczeń, że pomiędzy Stolicą Apostolską a rządem angielskim są w toku obecnie narady w sprawie rozstrzygnięcia spornych kwestyj, dotyczących miejsc świętych. I to jest zapewne główny powód, dlaczego rząd angielski odwołał wyjazd arcybiskupa z Canterbury do Jerozolimy.

Kap. — Dr. A. Mombelli.

To jest bolszewicki memorjał pokoju —



ale co się kryje za nim?

Nigdy syty nie zrozumie, jak smaczny jest spleśniały chleb, a bogacz, jak wielkim pieniądzem jest grosz.

(Al. Świętochowski).

Marek Romański. 58

MISS O SZKARŁATNEM SPOJRZENIU.

Powieść z najbliższej przyszłości.

(Ciąg dalszy.)

Detektyw ramionami ruszył:

— Uczyniłem swoje — rzekł. Jeżeli pan faktycznie jest niewinny, to niech pan zostanie. Doprawdy nie wiem poco tu przyszedłem. Ta egzekucja zdenerwowała mnie trochę. Good by! Mr. Kellerman.

I Mac Grady opuścił gabinet bankiera. W hotelu „Metropolitan“ czekał go list od Otockiego. Agent donosił, iż Lewisitetown grozi niebezpieczeństwo, któremu trzeba zapobiec. Ponieważ Otocki nie mógł zobaczyć się z Gradym, zmuszony do natychmiastowego wyjazdu prosił o ścisłe spełnienie planu, którego opis załączał. Donosił jeszcze, iż ma wiadomości niesłychanej wagi, które zakomunikuje po powrocie.

Detektyw spełnił skrupulatnie wszystko, o co Otocki go prosił, minął jednak dzień jeden i drugi, a Otocki nie przybywał.

Trzynasty października zbliżał się coraz bardziej. Ale Mac Grady, ani rząd Stanów nie wiedzieli, co groziło Unji w dniu owym.

Rozdział XXX.

Mac Grady zerwał się od stołu i podbiegł ku drzwiom.

— Dzięki Bogu! Jest pan nareszcie!

Przed nim stał Otocki, zakurzony i brudny, ze śladami ogromnego zmęczenia na pociągłej twarzy.

— Nie mogłem wrócić wcześniej. Na Arkansas wysadzono dwa mosty. Byłem w Texas.

— Lewisitetown uratowane? Zrobiłem wszystko o co panu chodziło. Czy depesza z Washingtonu nadeszła na czas?

— W samą porę. Ale o tem później, Mac Grady. Dzisiaj mamy 12 października, nieprawdaż?

Otocki zadał pytanie owo tonem tak natarczywym, że Mac Grady spojrzał na niego zdziwiony.

— Tak, dzisiaj jest czwartek, 12 października. I cóż z tego?

— A więc jutro...

— Co jutro?

— Jutro trzysta trzydzieści trzy dworce na terenie całego państwa zostaną zniszczone przez spiskowców

Mac Grady zbladł.

— Co pan mówi?! — zawołał. Czy jest pan przy zdrowych zmysłach?

— Jestem tylko szalenie zmęczony i proszę pana o szklankę mocnej czarnej kawy. Mówię to, o czem wiem niezbicie. Jutro o godzinie 12 w południe w 333 miastach Stanów na dworcach kolejowych wybuchną bomby z dynamitem i pyrokseliną. Sprawa Lewisitetown była najpilniejszą, nie przewidziałem mego 36-godzinnego spóźnienia. Mamy 26 godzin czasu, by zdobyć listę spiskowców i dokonać aresztowań.

— Tak. Mamy dwadzieścia sześć godzin czasu.

— Jutro wieczór — dodał Otocki — supperzeppeliny niemieckie znajdą się nad Nowym Jorkiem.

Mac Grady namyślił się przez chwilę:

— Czy nie wie pan jeszcze, gdzie ukrywa się Hartrott?

— Nie mam pojęcia. Konspiruje się znakomicie. Wiem tylko o domu w portowej dzielnicy.

— Tamten dom zrewidujemy jutro rano. Teraz trzeba mi listy spiskowych.

— Mam odciski wszystkich zamków banku Kellermana.

— Banku Kellermana? Doskonale. Byłem u niego parę dni temu. Starałem się namówić go do ucieczki, by zaaresztować go na jakiejś małej stacyjce. Obyłoby się bez hałasu. W prasie ogłosilibyśmy o ucieczce dyrektora banku i nadużyciach i rząd miałby prawo bank zasekwestrować.

— A Kellerman?

— Najadł się strachu, ale został. Pozostaje więc tylko włamanie. I to dziś w nocy. W ten sposób bez hałasu będziemy mogli zdobyć listę sprzysiężonych.

— Więc pan wierzy, że jest ona gdzieś w banku Kellermana?

— Jestem tego pewny. Mówi mi to intuicja, że znajdziemy tam wiele ciekawych rzeczy. Niech pan doprowadzi się do porządku, ja zapowiem nasz przyjazd do gubernatora.

Nie minął kwadrans, gdy Mac Grady z Otockim mknęli ulicami Nowego Jorku, dążąc do pałacu gubernatora, do Albany.

Na ulicach panował niezwykły ruch. Czytano jakieś olbrzymie afisze, które rozlepiano właśnie. Gromadziły się przed niemi tłumy.

Mac Grady polecił zatrzymać auto i pośpieszył dowiedzieć się, co było treścią tego obwieszczenia.

Było to obwieszczenie prezydenta Stanów i rządu. Głosiło ono, iż ambasada amerykańska w Londynie zaalarmowała rząd Stanów kablogramem donoszącym o locie superzeppelinów niemieckich ku amerykańskim brzegom. Supperzeppeliny, w liczbie sześciu minęły Anglję, przelatując koło wyspy Wight, w dniu 11 października rano, wobec czego w godzinach wieczornych dnia 13 października należało oczekiwać ich nad Nowym Jorkiem i innemi miastami, leżącemi gęsto na wschodniem wybrzeżu Stanów Zjednoczonych. Rząd Unji zobowiązywał się wobec społeczeństwa, iż sił wszelkich dołoży, by superzeppeliny zniszczyć jeszcze nad oceanem i nie dopuścić do zbombardowania Nowego Jorku, Bostonu, Plymouth, Filadelfji i innych miast, jednakże zalecał konieczne środki ostrożności. Od godziny 6 wieczór w Nowym Jorku i wszystkich miastach nadmorskich pogaszone miały być wszystkie światła, ani jeden mieszkaniec nie śmiał znaleźć się na ulicy. Zamknięte miały być o tej godzinie sklepy, nieczynne tego wieczoru teatry, kina, wszelkie widowiska oraz wszelkie restauracje, dancingi i miejsca rozrywkowe. uCzwać jedynie miały specjalne pogotowia ratownicze i przeciwpożarowe. Odezwa rządu wzywała do zupełnego spokoju i przetrwania „tej ostatniej ciężkiej próby“, jak głosiła odezwa.

Mac Grady przeczytał ją, poczem wrócił do auta i powtórzył treść jej Otockiemu, który zmęczony nie opuścił samochodu.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Wiadomości z kraju.

W sprawie obchodów w dniu 1. maja.

Warszawa, 26. 4. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesłało okólnik do podległych władz w sprawie obchodów i pochodów w dniu 1-szym maja. Policji zależy na tem, by nie dopuścić do zajść i bójek. W komisarjacie rządu odbyła się druga konferencja. Godziny pochodów będą ustalone w ten sposób, by nie spotkali się przedstawiciele rozmaitych odcieni.

Wrota przygniotły robotnika.

Warszawa, 25. 4. (tel. wł.) Na lotnisku w Okęciu pod Warszawą, wydarzył się przy budowie hangaru nieszczęśliwy wypadek. 10 robotników zajętych było ustawianiem wrót żelaznych, ważących 3 tonny. Nagle wrota przewróciły się i przygniotły jednego robotnika, który zmarł niebawem.

Krawiec, który kupował „na kredyt".

Lwowski wydział śledczy zajmuje się obecnie sprawą dużych oszustw, jakich dopuścił się Teodor Lancet, właściciel pracowni krawieckiej, i składu tekstylnego w Tarnopolu. Lancet przybył do Lwowa w drugiej połowie ub. r. i pobrał od szeregu lwowskich firm tekstylnych zapas towaru, wartości 60.000 zł. na kredyt wekslowy.

Proces o nadużycia czekowe.

W Warszawie toczy się obecnie proces przeciw b. przedstawicielowi na Polskę banku American Express Company Adamowi Liszewskiemu oraz całemu szeregowi jego współwinowajców, którzy dopuścili się w r. 1925 nadużyć czekowych na szkodę tego banku amerykańskiego. Oskarżonym zarzuca się oszukańcze manipulacje, które spowodowały szkody kilkudziesięciu tysięcy dolarów. Rozprawa potrwa 5 dni.

Pożar lasu.

W lasach należących do kopalni Skarbofermu w Knurowie wybuchł pożar spowodowany przez iskrę z przejeżdżającego parowozu. Spaliło się około 1600 metrów kw. lasu. Podobny wypadek wydarzył się w lasach ks. Pszczyńskiego. Od iskier parowozu powstał pożar, tóry zniszczył około 6 ha lasu.

Ciężka kara za oszustwo.

W Krakowie odbyła się przeciwko aresztowanemu w Warszawie L. Rabinowiczowi rozprawa o zbrodnię oszustwa. Rabinowicz w Rabce zawarł znajomość z jednym z kupców krakowskich, od którego uzyskał polecający list. Na podstawie tego listu wyłudził od jubilera brylanty wartości kilkunastu tysięcy złotych. Sąd skazał Rabinowicza na 4 i pół lat ciężkiego więzienia.

Komunikat „Żeglugi Polskiej".

W związku z licznie napływającemi zapytaniami co do terminu przyjmowania zgłoszeń na poszczególne wycieczki, P. P. „Żegluga Polska" w Gdyni prosi nas o zaznaczenie, iż zapis na poszczególne wycieczki, nie wyłączając wycieczki okrężnej po Bałtyku, zamyka się w przeddzień wyruszenia statku. Ze względu jednak na liczne zapisywania się, wskazanem jest wcześniej zadatkować miejsca.

Okrężna wycieczka po Bałtyku odbędzie się w roku bieżącym **tylko raz, a zatem** osoby, któreby pragnęły odwiedzić **Rygę, Tallin i Helsingfors** niech już teraz zarezerwują sobie miejsce. Tańsze miejsca są już prawie wszystkie sprzedane.

Dla wycieczek po **Danji i Szwecji** paszporty zagraniczne są niepotrzebne. P. P. „Żegluga Polska" udało się wyjednać u rządów duńskiego i szwedzkiego to bardzo poważne udogodnienia dla polskich turystów. Co do przejazdu przez **Norwegję,** to prowadzone są jeszcze odpowiednie pertraktacje, wynik których również będzie pomyślny.

Nowy pomnik we Lwowie.

Uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego pod pomnik Chwały na cmentarzu obrońców Lwowa nastąpi w niedzielę, dnia 28 bm.

Kronika gdańska.

Tragiczny zgon w czasie pożaru młyna.

Spłonął doszczętnie młyn Simona, dom mieszkalny oraz zabudowania gospodarskie w Altebabke na terenie Wolnego Miasta Gdańska. Pożar powstał na strychu z powodu wadliwej budowy komina. Na szczęście udało się uratować bydło i konie z objętej już płomieniami stajni. Mieszkańcy w najbliższem sąsiedztwie 64-letni właściciel dóbr Johann Wunderlich, zobaczywszy pożar, dostał ataku serca i w kilka chwil później zakończył życie.

Nieuczciwy urzędnik bankowy.

Przed sądem pokoju w Gdańsku stanął Rudolf Zarske, oskarżony o sprzeniewierzenie na szkodę banku, w którym pracował, kwoty 33 tys. guldenów i 2 tys. dolarów. Oskarżony podejmował pieniądze na podstawie zręcznie podrobionych kwitów z rozmaitych kont osób prywatnych. Ze względu na młody wiek oskarżonego oraz na lekkomyślność banku, który urzędnikowi w tak młodym wieku powierzył odpowiedzialne stanowisko, oszusta skazano tylko na 1 rok i 6 miesięcy więzienia.

Zajmujący wykład.

Dr. Bumke, dyrektor sądu w Królewcu, wygłosił przez radjo zajmujący referat p. t. „Dzieci jako świadkowie". Zdaniem prelegenta dzieci winny być przesłuchiwane podczas rozpraw sądowych tylko w ostateczności i to przez specjalnie wyszkolonych urzędników, rozumiejących psychologję dziecka.

Z Gdyni.

Foki w zatoce puckiej.

Na morzu między Gdynią a Helem złowili rybacy kaszubscy 3 foki, które następnie wysłane zostały do ogrodu zoologicznego w Poznaniu. Foki przygnała kra lodowa.

O urząd skarbowy dla Gdyni.

Koła kupieckie i przemysłowe w Gdyni odczuwają dotkliwy brak urzędu skarbowego w miejscu. Podobno władze czynią zabiegi zmierzające do przeniesienia urzędu skarbowego do Gdyni, lecz brak jeszcze obecnie odpowiedniego lokalu.

Kredyty dla portu w Gdyni.

Tegoroczny budżet ministerstwa przemysłu i handlu przewiduje kwotę 24 miljonów złotych na dalszą budowę portu w Gdyni. Podjęte zostały starania o powiększenie kredytów na ten cel. Ministerstwo kieruje się przy budowie portu zasadą, że wykańczane są tylko takie objekty pomocnicze w obrębie portu, których uruchomienie odrazu zaczyna amortyzować włożone koszta. Decyzja w tej sprawie oczekiwana jest w najbliższych dniach.

Wypadek łodzi żaglowej.

Gdy na morze wyjechali łodzią żaglową niejacy Buratowski, Nowicki, Romotowski i Siwek, nagle około 100 m od brzegu fala uderzyła bokiem w łódź i silny wiatr wywrócił ją. Wszyscy wpadli do morza. Buratowski, Nowicki i Romotowski płynęli w stronę łodzi i zdołali się uratować, a Siwek Paweł usiłował w płaszczu dopłynąć do brzegu, lecz już 20 m od łodzi utonął. Trupa wyłowiono.

Oporozumienie polsko-niemieckie

Pacyfiści niemieccy w Warszawie.

Po konferencji w Królewcu i Pile odbyła się trzecia konferencja pacyfistyczna w Warszawie. Udział w niej jako mówcy wzięli pp. Thugutt, były generał pruski Schoenaich, poseł socjalistyczny do Reichstagu Falkenberg i poseł Łypacewicz. Tematem była możliwość wojny polsko-niemieckiej. Wobec licznie zebranej w auli uniwersytetu warszawskiego publiczności pierwszy zabrał głos p. Thugutt, który oświadczył, że sprawa stosunków polsko-niemieckich nie powinna być w Polsce pomijana milczeniem, zwłaszcza, że jest ona w Niemczech stale omawiana i to często z wrogiego dla Polski punktu widzenia.

Następnie zabrał głos b. generał pruski Schoenaich, który wskazał na okropności wojny nowoczesnej. Pan Schoenaich nie wierzy w bliskie niebezpieczeństwo wojny, natomiast obawia się skutków gwałtownych starć gospodarczych.

Trzeci zabrał głos poseł Falkenberg, który scharakteryzował szereg trudności natury gospodarczej i społecznej, przeciwstawiających się zrealizowaniu porozumienia pomiędzy obu narodami.

Wreszcie przemawiał poseł Łypacewicz, który uzasadniał niemożliwość wojny pomiędzy wielkiemi państwami i nawoływał do wytężonej pracy nad usuwaniem przyczyn, wywołujących konflikty.

Czy banki polskie podniosły już stopę procentową?

(z) Dotychczas nie jeszcze. Uczyniły to już: Bank Austrjacki, Francuski, Węgierski i niemiecki Bank Rzeszy. Wszystkie **podniosły o jeden procent** maksymalną stopę procentową. Dyrektor departamentu obrotu pieniężnego ministerstwa skarbu dr. Barański odbył konferencję z przedstawicielami związku banków oraz banków prywatnych i państwowych w sprawie wysuniętego przez banki postulatu (żądania) podniesienia maksymalnej stopy procentowej z 12 na 13 procent. Dyr. Barański przychylił się w zasadzie do stanowiska banków. Formalna decyzja w tej sprawie zapadnie niebawem. W toku rozważania tej sprawy wyłoniła się koncepcja, aby wielkie banki, zarówno państwowe jak prywatne, zachowały dotychczasową stopę procentową, t. j. 12 procent, a spółdzielnie, korzystając z kredytu u większych instytucji finansowych, uzyskały wyższą stopę procentową. Przypuszczalnie jednak 13 proc. stopa dyskontowa będzie przyznana przez ministerstwo skarbu również większym bankom prywatnym i państwowym.

Rozruchy w pow. przemyskim.

W czasie ściągania należności cerkiewnych.

Kiedy egzekutor przystąpił do przymusowego ściągania należności cerkiewnych we wsi Grochowce, pow. przemyski, wobec oporu mieszkańców wsi był zmuszony wezwać asystę dwu posterunkowych policji państwowej z Pikulic. Wykonanie prawomocności orzeczenia było już kilka razy odroczone z powodu zabiegów ze strony ludności, okazującej wielką niechęć do miejscowego księdza i niechęci przyczynić się do konieczności wybudowania temuż księdzu plebanji przy cerkwi. Obecne pomieszczenie proboszcza jest bowiem więcej niż skromne. Tłum udaremnił aresztowanie czterech prowodyrów, wobec czego przybył na miejsce silniejszy oddział policji i gdyby nie osobista interwencja starosty p. Michałowskiego, łatwo mogło dojść do pożałowania godnych następstw rozagitowanej ludności. Policja przeprowadziła wtedy aresztowanie trzech agitatorów, czwarty uciekł do Przemyśla. Umożliwiono w ten sposób dalsze czynności egzekutorowi przy zupełnie spokojnem już zachowaniu się ludności.

Kardynał Gasparri o stosunku Papieża do Polski.

Warszawa, 26. 4. Dzienniki ogłosiły wywiad korespondenta PAT'a w Rzymie, Leona Chrzanowskiego z kard. Gasparrim.

— Polska — mówił kardynał — ma w Watykanie to wielkie szczęście iż posiada miłość i sentyment Ojca świętego, który tak dobrze ją zna, pamięta, i chowa ją w swem sercu. Ilekrotnie załatwiane są sprawy związane z Polską, Ojciec św okazuje zawsze żywe zainteresowanie i ojcowską życzliwość dla Waszego Narodu. Zresztą sądzę, że to uczucie Papieża znane jest w Polsce, której Ojciec Św. wielokrotnie udzielał Swego błogosławieństwa, przekazując je całemu narodowi, Waszemu prezydentowi Ignacemu Mościckiemu, oraz marszałkowi Piłsudskiemu, którego Ojciec Św. tak doskonale pamięta i wysoce ceni i o którym mówi, jako o najwyższym przejawie patrjotyzmu polskiego i wiary Waszego ludu we własną niepodległość.

Dalej omawiał Kardynał konkordat Kwirynału z Watykanem, odpierając fantastyczne wersje, jakie ukazały się w prasie. Mówiąc o sprawie misyj watykańskich, oświadczył, iż nie są to kwestje polityczne. Watykan, przyjmując kandydatów na misjonarzy, nie pyta o ich narodowość, lecz bada ich charakter, ich dane do tej wielkiej roli, jaką jest niesienie wiary naszego Kościoła na cały świat.

Napad bandycki w śródmieściu Łodzi.

Na kupca Weissa, kasjera i współwłaściciela składu mąki w Łodzi, dokonali bandyci napadu. Działo się to w sieni domu przy ul. Kościelnej 1, a więc w śródmieściu. Mimo potężnego ciosu w głowę, jaki otrzymał z tyłu, Weiss zaczął głośno wzywać pomocy, co zaalarmowało domowników. Bandyci zbiegli niepoznani.

Z państwa „bojaźni Bożej".

Bluźniercze sztuki teatralne.

W „Niemieckim Teatrze" w Berlinie grana była codzień bezkarnie „komedja" Hasenclevera pt. **„Ehen werden im Himmel geschlossen"** („Małżeństwa są zawierane w niebie"); w sztuce tej Pan Bóg w nowoczesnym stroju modnym zjawia się ze św. Piotrem w salonie pewnej osoby z półświatka. Bluźnierczą tę bazgraninę próbowano wystawić także w Wiedniu, ale publiczne ostrzeżenie kardynała Hifla, że katolicy nie zniosą naigrywania się z ich wiary i zdecydowana postawa wiernych nie dopuściły do tego zuchwalstwa.

„Kabaret komików" w Berlinie w jednym z numerów swego programu dawał obraz pt.: **„Die Himmelfahrt der Galgentoni"**. Przedstawiano w nim cyniczne uliczną dziewkę hamburską, która w odrażającej scenie spowiada się publicznie ze swoich grzechów przed Bogiem i przed djabłem, a potem idzie do nieba. Muzyka gra „Dzień, on dzień, gniewu Pańskiego" na nutę foxtrotta.

*

Pruska sprawiedliwość. Zdrajca sprawy polskiej na Mazurach, Robert Macht (gagatek odwołanych konsulów polskich!) za pobicie kijem sekretarza Związku Tow. Młodzieży Habanóta w Szczytnie skazany został przez sąd tamtejszy na 20 marek kary. Za nazwanie zaś Machta „zdrajcą" skazano niejakiego Szarkowskiego (polskiego „agitatora") na 200 mk. grzywny. Oto sprawiedliwość w Prusach!

Niema tego złego, coby na dobro nie wyszło.

W Ameryce przechodzą na łono kościoła.

Jak wiadomo, walka wyborcza o stanowisko prezydenta Stanów Zjednocz. w ostatnim swoim okresie, wskutek katolickiego wyznania demokratycznego kandydata Alfreda Smith'a, zamieniła się w kampanję przeciwko Kościołowi katolickiemu, nie gardzącą najohydniejszymi środkami. Nieoczekiwanie dla jej sprawców kampanja ta stała się wielką misją na rzecz Kościoła. Dzisiaj w Stanach Zjednocz. niema ani jednej diecezji, gdzieby nie było mniejszej lub większej grupy konwertytów, oczekujących na formalne przyjęcie do Kościoła, a skłonionych do tego kroku obserwacją wypadków z okresu wyborów.

Rektor zakładu misyjnego paulistów w Waszyngtonie, ks. O'Hern, stwierdza, że tego rodzaju walka wyborcza przeciwko Smith'owi w bardzo wielu niekatolikach wzbudziła daleko większą sympatję ku Kościołowi niż liczne kazania misyjne. Podobne wiadomości podaje misjonarz z Florydy. Całe rodziny przygotowują się do przyjęcia do Kościoła, a pobudkę do tego znalazły w walce wyborczej. Wśród nich znajduje się rodzina pewnego duchownego prezybiterjańskiego, którego używane w czasie walki wyborczej bluźnierstwa skłoniły do przestudjowania katechizmu katolickiego i napisania artykułu w obronie nauki katolickiej. Przejście jego i jego siedmiorga dzieci do Kościoła jest kwestją najbliższego czasu.

W Alabama niekatoliccy mówcy demokratyczni z katechizmem katolickim w ręku odpierali oszczerstwa, miotane na Kościół. Proboszcz kościoła w Tennensee był obecny na pewnem wielkiem zebraniu wyborczem, na którem senator Robinson, kandydat na stanowisko wiceprezydenta, mówił o tolerancji religijnej i w ten sposób bronił katolików, a audytorjum, w 95% złożone z niekatolików, przyjmowało jego słowa frenetycznemi oklaskami. Wspomniany ksiądz przyznał, że nic podobnego nigdy nie słyszał; mowa była, jak najlepsze kazanie misyjne, a że pochodziła z ust protestanta, więc tem skuteczniej mogła rozwiewać uprzedzenia słuchaczów. Jeżeli się weźmie pod uwagę, że senator Robinson był tylko jednym z wielu, którzy w ten sposób przemawiali za katolicyzmem, to zrozumie się, jakie mogą być skutki tych mów.

Wydawca „Brooklyn Tablet", Patrick Scanlan, na podstawie własnych obserwacji i rozmów z wielu księżmi i pastorami oraz świeckimi protestantami i katolikami, stwierdza, że: 1) fanatyczna naganka na Kościół w okresie wyborczym obudziła na nowo wiarę w wielu katolikach; 2) katolicy otrzymali dowód, jak bardzo jest rozpowszechniona fanatyczna do nich nienawiść, i odczuli potrzebę lepszego uświadomienia siebie samych, celem skuteczniejszej obrony; 3) poważnie myślące społeczeństwo niekatolickie było zbudowane prawdziwie chrześcijańskim duchem, jaki Kościół katolicki w tej walce wykazał, wie ono dzisiaj, że Kościół jest organizacją religijną, a nie partją polityczną; 4) w tysiącach niekatolików obudziła się sympatja względem Kościoła i pragnienie poznania jego nauki. Scanlan w ciągu niespełna czterech miesięcy otrzymał około tysiąca listów z zapytaniami o książki katolickie. Zaznacza on, iż w swem najbliższem otoczeniu naliczył 25 nawróceń, spowodowanych przez walkę wyborczą, a zapytania w tej sprawie nadchodzą dalej tysiącami.

Ostatnie wybory usunęły wiele nieufności względem katolicyzmu i posiały wiele dobrego ziarna, które z pewnością wyda piękny plon.

Skamieniałe lasy w Kalifornji.



W tak osobliwym kraju kalifornijskim znaleźć można niezliczone zjawiska natury wzbudzające podziw. Zwłaszcza interesujące są skamieniałe lasy, w których znajdują się prastare obumarłe pnie, zakonserwowane w wapnie i krzemieniu, wskutek czego stwardniały do tego stopnia, iż siekiera lub piła jest bezsilna, lecz jedynie oskardem można je obrabiać.

Konkursy hippiczne podczas Targów Końskich na św. Wojciecha w Gnieźnie.

Doroczne konkursy hippiczne podczas Targów Końskich na św. Wojciecha, rozpoczęły się w tym roku w ub. sobotę o godz. 8 rano w koszarach 17. pap'u. Po południu o godz. 13 odbyło się oficjalne otwarcie nowego toru przy ul. Wrzesińskiej. Po odprawieniu modłów i poświęceniu toru przez ks. prob. Chilomera, nastąpiło przecięcie wstęgi przez gen. Unruga. W konkursie otwarcia dla pp. cywilnych, I. nagrodę zdobył p. bar. Luttwitz z Oleśnicy na „Ahnenteuflu", drugą p. Błociszewska z Paruszewa na „Jacku" i trzecią p. hr. Potocki z Parzymiech na „Flaminie".

Zkolei nastąpił konkurs otwarcia dla wszystkich, w którym wspaniałe zwycięstwo odniósł as hippiki polskiej, por. Zgorzelski z 15 p. uł., zdobywając I. i II. nagrodę na „Bravo le Danseur" i „Orle". Dalsze nagrody przypadły: trzecia por. Sroczyńskiemu z 15 p. uł. na „Łotrze", czwarta ppułk. Pragłowskiemu z 17 p. uł. na „Łuszerze", zaś V., VI. i VII. podzielili się: por. Komarnicki z 7. p. s. k. na „Mistrzu"; kpt. Mrowec z C. W. A. Toruń na „Hamlecie" i bar. Luttwitz na „Ahnenteuflu"; VIII. zdobył p. por. Gzowski z 15. p. uł. na „Bertramie".

Wstęgi honorowe otrzymali: por. Bobiński, por. Strzałkowski, por. Sokolnicki i por. Dąbski-Nehrlich.

Jako ostatni punkt programu miał się odbyć konkurs parami, jednakże z powodu ulewnego deszczu musiano kokurs ten odłożyć do niedzieli. Wogóle pogoda w roku bieżącym wcale nie dopisała, zwłaszcza w sobotę i niedzielę, co znacznie wpłynęło na obniżenie frekwencji publiczności. W sobotę publiczności było bardzo mało, natomiast w niedzielę, mimo niepewnej pogody, zebrało się blisko 7000 osób.

W niedzielę rozpoczęto konkurs parami. Zwycięstwo przypadło parze: p. H. Mieczkowska Poznań na „Domino Farysie" — kapt. Mrowec na „Hamlecie". 2-gie miejsce zdobyła para: p. Juchniewiczówna Warszawa na „Łysku" — ppułk. Pragłowski na „Olimpie", a 3-cie: p. J. Błociszewska z Paruszewa na „Jacku" — por. Najnert na „Fircyku".

Oczekiwany ze szczególnem zainteresowaniem konkurs ciężki przyniósł przy udziale 77 koni zwycięstwo p. pułk. Pragłowskiemu na „Łuszerze" i p. rotm. Antoniewiczowi na „Jowiszu", którzy podzielili się I. i II. nagrodą. III. nagrodę uzyskał por. Gzowski na „Obłoku"; IV. por. Korytkowski na „Ostrym", V. i VI. podzielili się por. Strzałkowski na „Oberku" i kapt. Mrowec na „Hamlecie", VII. por. Bobiński na „Grafie" i VIII. por. Sroczyński na „Łotrze".

W konkursie pań wyróżniły się przedewszystkiem p. Błociszewska na Jacku i p. Mieczkowska na „Domino Farysie" i im też przypadły w udziale w podanej wyżej kolejności pierwsze 2 nagrody, podczas gdy III-cią otrzymała p. Barnekow na „Ahnenteuflu".

Ostatnim punktem programu był konkurs powozów i zaprzęgów.

W klasie A) hodowców I. nagrodę za szóstkę zdobył p. Brandis z Krześlic; II. za czwórkę p. Burghardt z Dąbrówki Kujawskiej. W klasie B) hodowców przyznano I. nagrodę za dwójkę i II. za pojedynkę p. Czapskiemu z Obry; III. za dwójkę p. hr. Mycielskiej z Gałowa.

W klasie handlarzy zdobył 1., 2. i 4. nagrodę p. Friedmann z Poznania, trzecią zaś p. Kozłowski z Inowrocławia.

W poniedziałek przed południem dokończono konkurs ujeżdżania konia, w którym zdobyli nagrody: 1) rotm. Małochleb z 11. p. uł. na „Opisie", 2) por. Najnert z 7. p. s. k. na „Ładzie", 3) por. Czerniawski z 17. p. uł. na „Nimfie", 4) rotm. Antoniewicz na „Banzaju", 5) i 6) podzielili się por. Czerniawski na „Łomie", por. Brodzki z 15. p. uł. na „Toporze" i por. Dąbski-Nehrlich na „Sun Beam".

W pokazie konia, którym to konkursem zaczęły się popołudniowe zawody, tryumfował por. Zgorzelski na „Orle"; drugie miejsce przyznano p. hr. Czarneckiej z Ruska, trzecie zaś p. Mieczkowskiej. Wstęgi honorowe otrzymali: p. bar. Luttwitz i p. Schreiber z Rybitw.

Dużo zaciekawienia wzbudził również konkurs amerykański (trójkami), w którym zwycięstwo odniosła trójka 15. p. uł. w składzie: por. Zgorzelski, por. Bobiński i por. Piniński; na dalszych miejscach uplasowały się trójki C. W. K. z Grudziądza (2. i 3.), oraz 17. p. uł., 16. p. uł. i 7. D. A. K. (4, 5 i 6).

Ostatni konkurs dnia, konkurs pociesznia, zgromadził 76 koni na starcie. Zwycięzył w nim por. Bobiński z 15. p. uł. na „Limericku", III. miejsce zajął rotm. Treukwald na „Zeferze", III. rotm. Treukwald na „Mikadzie", IV. i V. kapt. Mrowec, VI. por. Bylczyński, VII. por. Dąbski-Nehrlich i VIII. rotm. Ossowski. Wstęgi honorowe za piękną jazdę otrzymali jeźdźcy węgierscy, bawiący obecnie na szkole w Grudziądzu, rotm. Desiderius Nemetz i por. Imre Bodo.

Zainteresowanie się konkursami w poniedziałek było równie słabe, jak w sobotę, obecnych bowiem mogło być około 1000 osób.

O ile nowy teren okazał się poprostu doskonałym, o tyle kiepską była organizacja, która szwankowała ogólnie. To też na widowni panowało łatwo zrozumiałe niezadowolenie, tem więcej, że organizatorzy nie starali się wogóle temu zapobiec. Wogóle miało się wrażenie, jakoby konkursy te odbywały się dopiero poraz pierwszy w Gnieźnie — tak skandalicznie funkcjonował aparat organizacyjny.

K.

Z DNIA.

Co dzień.

Co dzień na życia mego kalendarzu
Czas bezlitosny jedną kartę zrywa,
Co dzień na wspomnień bolesnym cmentarzu
Mogił przybywa.

Co dzień w martwocie i bezdennej głuszy
Jeden dźwięk złoty serca się zatraca,
Co dzień odchodzi coś od mojej duszy
I już nie wraca.

Co dzień przybywa na skroniach włos srebrny,
Co dzień ktoś krąży chyłkiem koło domu,
Co dzień odczuwam, żem już niepotrzebny
Tutaj nikomu.

Henryk Zbierzchowski.

Dział społeczny.

Nareszcie silna ręka.

W ostatnich miesiącach mnożyły się w przemyśle polskim zastraszająco nieszczęśliwe wypadki, powodowane nieprzestrzeganiem przez przedsiębiorców przepisów o bezpieczeństwie. Skargi związków zawodowych, poruszających tę sprawę, pozostawały czas długi bez skutku. Ostatnio zaszła jednak — jak się zdaje — zmiana w stanowisku władzy, powołanej do badania zakładów przemysłowych. Dowiadujemy się bowiem, że w związku z nieszczęśliwym wypadkiem w fabryce Związków Azotowych w Wyrach (Śląsk) przeprowadził Inspektorat Pracy dochodzenie, które wykazało pewne zaniedbanie ze strony kierownictwa robót montażowych. Kierownictwo tych robót postawiono w stan oskarżenia.

Podwyżka zarobków w śląskim przemyśle budowlanym.

W piątek ub. tygodnia obradowała w Katowicach komisja arbitrażowa i pojednawcza w sprawie podwyższenia zarobków obowiązujących w przemyśle budowlanym na Śląsku. Komisja wydała wyrok, w myśl którego zarobki dotychczasowe podwyższa się o 20%. Umowa obowiązuje do końca grudnia rb. i może być wypowiedziana na 14 dni przed upływem tego terminu. W razie nie wypowiedzenia przedłuża się umowa automatycznie na następny miesiąc.

Wielki zjazd Chrześc. Zw. Z. w Katowicach.

Ubiegłej niedzieli odbył się w Katowicach wielki walny zjazd Chrz. Związku Metalowców i Strażaków, liczącego dziś na samym Śląsku przeszło 10 000 członków. W zjeździe wzięło udział 8? delegatów, 12 radców załogowych i 18 gości. Przewodniczył prezes centrali katowickiej Ch. Z. Z. p. poseł Puchałka, główny referat wygłosił sekretarz generalny tejże centrali p. Musioł. W dwugodzinnym referacie przedstawił on całokształt prac, dokonanych przez Chrz. Zw. Metalowców na Śląsku, jak i położenie warstwy pracującej w Polsce. Zdaniem mówcy, przed ruchem chrześcijańsko - społecznym stoją w różnych dziedzinach poważne zadania, m. in. podkreślił, że projektowane przez rząd ubezpieczenie na starość i niemoc, **prawo o podatku dochodowem od robotników**, kwestja podwyższenia czynszu lokatorskiego na fundusz budowlany, zawierają cały szereg błędów, domagających się poprawy. Już sam ten fakt przemawia za tem, by chrześcijańskie związki zawodowe przeciwstawiały się zakusom dyktatorskim, dążącym do usunięcia ustroju parlamentarnego. W końcu zwrócił referent uwagę na zgubne poczynania Generalnej Federacji Pracy, której główny wysiłek idzie w kierunku rozbijania i osłabiania ruchów robotniczych, chociaż ciężkie położenie warstwy pracującej raczej pcha ku zjednoczeniu wszystkich sił, pragnących dobra robotnika i państwa.

Nastrój na zjeździe był wspaniały. Uchwały dotyczące stanowiska Ch. Z. Z. w różnych dziedzinach (w sprawach płacy, podatków, komornego, stosunku do Gen. .Federacji Pracy) zapadły jednomyślnie. Każdy uczestnik opuścił zjazd, głęboko przekonany, że Ch. Związek Metalowców i Strażaków na Śląsku wszedł już na tory olbrzymiego rozwoju.

Nadużycia w kasie chorych.

Prokurator pociągnął do odpowiedzialności kierownika kasy chorych w Nieświeżu J. Walewskiego za defraudację 1600 zł. oraz urzędników Fijałkowskiego i Krafta, którzy przywłaszczyli sobie po kilkaset złotych.

O zniesienie handlu żywym towarem.

Genewa, 26. 4. Obradujący w Genewie komitet zwalczania handlu żywym towarem zajmował się sprawą skasowania domów publicznych. Przedstawiciele poszczególnych rządów przedłożyli sprawozdania na temat wprowadzenia nowego systemu. Delegat Francji oświadczył, iż we Francji nie istnieją specjalne ustawy, lecz problem ten wchodzi w zakres działalności policji. Przedstawiciel Japonji oświadczył, iż już przygotowano ustawę o skasowaniu domów publicznych, która zostanie przedstawiona wkrótce parlamentowi.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

FORDON. Przedstawienie amatorskie. W więzieniu karnem w Fordonie odbędzie się w nie dzielę, dnia 28 bm. przedstawienie amatorskie ze śpiewami i monologami. Odegrana będzie przez więźniów-amatorów komedja w 2 aktach p. t. „Swatka". Przedstawienie rozpocznie się o godz. 18,30.

KRUSZWICA. Celem uczczenia 10-lecia przybycia armji błękitnej z Francji do Polski oraz zmarłego marszałka Focha organizuje komitet obywatelski wraz z miejsc. Placówką Zw. Hallerczyków uroczystą wieczornicę w dniu 3 maja br. o godz. 8 wieczorem w sali p. Daleszyńskiego przy ulicy Kolejowej 24 (hotel „Gopło"). Program wieczornicy obejmuje śpiewy, deklamacje, odczyty i t. d.

Wysoka.

Osobiste. Dyplom nauczycielski zdobył w tych dniach p. Alfred Markiewicz, syn kierownika szkoły z Tłukomów. Winszujemy!

Wypadek motocyklowy. Dwóch panów W. i P. z pow. chodzieskiego urządziło sobie w niedzielę, dnia 21 bm. przejażdżkę motocyklem nad granicę niemiecką do Bądecza pod Wysoką. Jadąc około 70 km. na godzinę, nie zdążyli prawidłowo wjechać w zakręt szosowy w Bądeczu i wpadli z maszyną do rowu. Motocykliści na szczęście doznali tylo ogólnego potłuczenia ciała. Najgorzej wyszedł z tej opresji kierowca motocyklu, gdyż po wypadku na kilka godzin stracił zupełną pamięć i orjentację.

Gołańcz.

O należyte oświetlenie ulic. Magistrat pod kierownictwem komisarycznego burmistrza p. Ed. Świałkowskiego przystąpił do upiększenia ulic naszego miasteczka. Prawie wszystkie ulice obsadzono drzewkami, które po przyjęciu się dadzą miastu latem ładny wygląd. Jedynie doczekać się nie możemy należytego oświetlenia ulic, którego już od dawna oczekujemy z upragnieniem. Możeby Rada Miejska poczyniła pewne kroki w tym kierunku.

Z Bractwa Strzeleckiego. W ub. niedzielę odbyło się w Strzelnicy roczne walne zebranie Bractwa Strzeleckiego na które przybył m. in. po raz pierwszy ks. proboszcz Mrotek. Prezes Bractwa powitał ks. proboszcza serdecznemi słowy, prosząc o moralną pomoc, którą ksiądz proboszcz zgóry przyrzekł. Zebraniu przewodniczył p. Przybył z Morakówka. Sprawozdania poszczególnych członków zarządu wykazały, iż Bractwo Strzeleckie rozwija się coraz bardziej. Stan kasy wykazuje 505,62 zł w gotówce. Jednogłośną uchwałą weszli ponownie w skład nowego zarządu: p. Dzierzgowski prezes, p. Sterczyński wiceprezes, p. Zieliński skarbnik, p. Lewandowski chorąży, p. Dzierbiński komendant, p. Owsianny zast. sekr., pp.: Grodzki i Kowalewski jako ławnicy. Pozatem wybrano sekretarzem p M. Piotrowskiego. Na budowę nowego kościoła parafjalnego w Gołańczy uchwalono ofiarować 500 zł. Na wniosek prezesa Dzierzgowskiego uchwaliło walne zebranie zamianować hrabiego Czapskiego z Smogulca członkiem honorowym.

Tow. Miłośników Miasta. W ub. niedzielę zwołał miejsc. ks. proboszcz w sali p. Kowalewskiego grono obywateli, celem zawiązania towarzystwa, którebу dbało o estetyczny wygląd miasta. Wybrano narazie trzech członków zarządu, który zajmie się dalszą organizacją tegoż stowarzyszenia. W skład zarządu weszli ks. proboszcz Mrotek jako przewodniczący, oraz pp. Krajewicz i Loose.

Związek Obrony Kresów Zachodnich. Z inicjatywy dr. Suszczyńskiego założono dnia 21. bm oddział Zw. Obrony Kresów Zachodnich Zebranie zagaił radca Suszczyński, który objaśnił cele i znaczenie. tak ważnej placówki społecznej. Dłuższy odczyt wygłosił delegat głównego zarządu Z. O. K. Z. Na członków zgłosiło się ca. 30 obywateli Do zarządu wybrano pp.: radcę Suszczyńskiego, Szibińskiego i Dzierzgowskiego.

Wyrzysk.

Dziesięciolecie Czerwonego Krzyża. W dniu 27. bm. Czerwony Krzyż święci dziesięciolecie swego istnienia. Dobrze więc w związku z tą datą przypomnieć sobie w krótkich fragmentach działalność miejsc Tow. Czerw. Krzyża. Czerwony Krzyż w Wyrzysku powstał samorzutnie w styczniu 1919 r. podczas powstania nadnoteckich powiatów. Entuzjazm był, otwierały się serca, milkła prywata, każdy rad spieszył z pomocą tym, którzy najwięcej podów czas pomocy potrzebowali — żołnierzom. Ofiary w pieniądzach i naturze sypały się z prawdziwą hojnością — tak, że jednorazowo zebrano 1640 mk. i prowiantów w naturze za 10.000 marek. W chwili powstania oddziału Tow. Czerw. Krzyża liczy 1600 członków. Na zebraniu w dniu 15. 5. 20 r. koła oddziału wyrzyskiego biorą na siebie obowiązek urządzania planowych zbiórek i opiekowania się 61 p. piech., liczącym 3000 ludzi. Wyrzyski Oddział Czerwonego Krzyża wysyłał w czasie wojny bolszewickiej czterokrotnie transporty żywności i ubrania na front dla żołnierzy. Od 1921 r. wysyłane są zapomogi pieniężne, a mianowicie: w r. 1921 wysłano na Dom Ociemniałego Żołnierza 3738 mk., zaś w 1922 r. 5.150.000 mk. i na gwiazdkę tegoż roku 31.280.000 mk. itd. Obecnie praca oddziału wyrzyskiego, zorganizowana w kołach miejscowych: Wyrzysk, Łobżenica, Miasteczko, Wysoka, Dźwierszno, Sadki Zabartowo, Orle posuwa się stale naprzód — w kierunku powiększania majątku Czerwonego Krzyża w postaci bielizny, pościeli, materjałów opatrunkowych, wozów sanitarnych oraz kształcenia społeczeństwa w dziedzinie hygjeny, pomocy i wyszkolenia przeciwgazowego. Pod opieką oddziału istnieją trzy stacje sanitarne w Miasteczku, w Wysoce i Dźwierszuie, celem których jest doraźna pomoc i szerzenie hygjeny wśród społeczeństwa. Tow. Czerwonego Krzyża nie przestało więc być placówką społeczną doniosłej wagi i nadal jest godne szczerego poparcia przez najszersze warstwy społeczeństwa, aby się coraz bardziej realnem stawało hasło: „In pace et in bello caritas".

Mogilno.

Zebranie płatników podatku obrotowego. Wdomu im. ks. Piotra Wawrzyniaka w dniu 20. bm. odbyło się wielkie zebranie płatników podatku obrotowego, przy udziale 350 osób. Zebranie zagaił p. Jarecki Feliks. Do prezydjum powołano na sekretarza p. Posłusznego, na ławników pp. Rulskiego z Gębic i p. Radomskiego Wł. z Mogilna. Przemawiali pp. Ślachciak, Szymkowiak, Złotowicz, Kijańczyk, Ksoll, Urbański, Metody, Gejewski L., Łagiewski Wł., Łagiewski B. i Rulski. Delegatem Izby Skarbowej był p. Feicht. W rezolucji zebrani wyrażają energiczny protest przeciw wymiarowi podatku obrotowego za rok 1928 przez komisję szacunkową przy urzędzie Skarbowym w Mogilnie, jako nie odpowiadającemu rzeczywistemu stanu rzeczy przy uwzględnieniu stosunków lokalnych, oraz żądają rozwiązania dotychczasowej komisji szacunkowej i wybór nowej.

Ze Związku Inwalidów Woj. Dnia 28. bm. o godz. 1 po poł. odbędzie się miesięczne zebranie Zw. Inw. Woj. w hotelu „Monopol" dawn. dom niemiecki.

Z cechu stolarskiego. W niedzielę, dnia 28. bm. o godz. 2 po poł. w hotelu „Viktorja" odbędzie się walne zebranie cechu stolarskiego. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy, zwłaszcza wybór zarządu oraz wydziału czeladniczego. Uprasza się o liczny udział wszystkich członków. Zarząd.

Sprostowanie. Pierwsze zebranie Kółka abstynenckiego przy S. M. P. odbędzie się w dniu 28. bm. o godz. 5 po poł. a nie jak podano o godzinie 4, co niniejszem prostujemy.

Obchód 3 Maja w bież. roku organizuje niedawno utworzony podkomitet T. C. L. na m. Mogilno. Rano wszystkie towarzystwa z sztandarami udadzą się ze starostwa na nabożeństwo, które odprawi się o godz. 9 w kościele poklasztornym. Po mszy św. pochód na rynek, gdzie odbędzie się defilada towarzystw. O godzinie 11 poranek szkolny urządzony przez szkołę wydziałową i powszechną, po południu strzelanie w strzelnicy i rozmaite igrzyska. Wieczorem w sali Domu im. ks. Piotra Wawrzyniaka odbędzie się akademja. Czysty zysk z wieczornicy przeznacza się na zakup nowych książek dla T. C. L. Również uchwalono, że, w święto 3 Maja odbędzie się kwesta uliczna na cele oświatowe.

Z Inowrocławia.

Zjazd nauczycieli. W sobotę, dnia 27 bm. w Inowrocławiu odbędzie się zjazd Stow. Nauczycieli Szkół Wydziałowych Poznańskiego i Pomorza.

Solanki przed sezonem. Z dniem 1 maja, jak i corocznie, ma się rozpocząć u nas sezon lecznicy. Dużo jest do zrobienia w Solankach. Zbyt późno rozpoczęta budowa nowego pawilonu leczenia elektrycznością i wodą, bo zaledwie w listopadzie, mści się w ten sposób, że niema mowy o wykończeniu gmachu w lecie, jak to było pierwotnie w projekcie. Najwcześniej mogłoby to nastąpić późną jesienią, a więc sezon kuracyjny będzie stracony. Roboty instalacyjne w gmachu solankowym w toku, praca wre i jest nadzieja, że opóźnienia nie będzie. Ceny na sezon kąpielowy komisja zdrojowiska ustaliła prawie takie same, jak i w roku ubiegłym. Więc też taksa kuracyjna wynosi, jak i dawniej, po 20 zł, wojskowi i urzędnicy płacą połowę, a lekarze i dziennikarze wolni są od tej opłaty. Za kąpiele i zabiegi płaci się, jak w roku przeszłym, od 1,50 zł (kąpiel w słodkiej wodzie) do 6 zł (cała borowinowa), a i tu są liczne zniżki i ulgi. Pokoje są w dawnej cenie od 3 do 7 zł, zależnie od punktu miasta, komfortu, a całodzienne utrzymanie osoby, włącznie z pokojem, światłem, pościelą i trzykrotnym posiłkiem wynosi od 11 do 13 zł dziennie, a więc tylko o 1 zł więcej, niż poprzednio. Po dawnemu więc Inowrocław przystępnemi cenami chce zjednać sobie względy kuracjuszów.

Echa odczytu kuratora. Wtorkowy odczyt dra Namysła, kuratora okręgu szkolnego poznańskiego, ściągnął do auli gimnazjum państw. tak liczne rzesze publiczności ze sfer rodzicielskich i pedagogów, że przynajmniej trzecia część zebranych musiała stać z powodu braku miejsc. Obecnych było ok. 600 osób. W godzinnym przeszło a nader zajmującym odczycie kurator omawiał stosunek domu rodzicielskiego do szkoły, zarzucał rodzicom krytykę szkoły wobec dzieci, brak troski o lekturę odpowiednią dla dzieci, o ich rozrywki kulturalne. Polecał prelegent organizowanie bibljotek i czytelni dla dzieci specjalnie, jak to ma miejsce za granicą, słuchanie radjowych programów przez dzieci, gdyż ma to wielkie znaczenie kulturalne, czytanie gazet przez młodzież, gdyż to wdraża ją do zainteresowania się ruchem umysłowym, społecznym, usposabia do nauki obywatelskiej, a więcej przynosi korzyści aniżeli szkody. Natomiast prelegent nie jest zwolennikiem kina, a chyba że pod kierunkiem szkoły są urządzane przedstawienia spec. dydaktyczne w godzinach popołudniowych. Zalecał rozwijać u młodzieży zmysł estetyczny, popieranie sztuk pięknych, zwł. oglądanie pięknych obrazów i rzeźb. — Możliwe, że piękna forma starannie opracowanego odczytu i jego wyższy poziom nie były dość przystępne dla każdego, nie mniej był on wielce pożytecznym i wywołał w końcu istną burzę zasłużonych oklasków.

Narod. Uniwersytet Robotn. Dnia 26 bm. mają się odbyć dwa wykłady na tut. Uniwersytecie Robotn., a mian.: dr. fil. Konstancji Świnarskiej z Poznania, na temat „Bogactwa kopalne Polski" oraz prof. Kadleca p. t. „Krzyżacy w Polsce za czasów Jadwigi i Jagiełły". Ten ostatni wykład będzie ilustrowany licznemi przezroczami.

Ceny targowe. Na targu środowym płacono u nas: masło za kg. 5,00—5,50, jaja 2,20—2,50, słonina świeża kg. 3,60, wędzona 4,00, marchew i buraki za 1 kg. po 40 gr, ziemniaki do 20 gr., jabłek 80—3,00, rzodkiewki i sałaty pęczek ok. 30 gr., 1 kg. fasoli 1,50—3,00. Ruch był ożywiony, masła dostarczono niezbyt wiele, więcej stosunkowo jaj, choć i te były dość drogie.

Widowiska. Kino „Apollo" wyświetla dramat filmowy p. t. „Serce kobiety". Kino „Pałac" daje piękny obraz p. t. „Królowa jego serca" z gwiazdami ekranu w rolach głównych. Kino „Salon" ma sensacyjny dramat p. t. „Groza ekranu". Kino „Stylowy" gości na występach magika i fakira Allana Stanleya oraz na ekranie wesoły film p. t. „Jego królewska mość Douglas I" ze słynnym D. Fairbanksem w roli głównej.

Zebranie Kółek Włościanek. Dnia 21 bm. odbyło się zebranie walne Kółek Włościanek Piękny odczyt p. t. „Włościanka jako katoliczka i obywatelka" wygłosiła p. Rzepecka z Poznania, o działalności zaś kółek mówiła przewodnicząca p. Niegolewska z Niegolewa oraz p Mlicka z Gnojna. Zebranie powyższe sprawiło na uczestnikach wrażenie jak najlepsze.

Ostrów.

Srebrne gody małżeńskie obchodził w dniu 25. bm. powszechnie znany dyrektor Powiatowej Kasy Chorych w Ostrowie p. Michał Sławek z małżonką swą Jadwigą z domu Liserską. Jubilatom „Szczęść Boże".

Osobiste. Kierownikiem Komisarjatu Policji Państwowej w Ostrowie wyznaczony został p. aspirant Stanisław Łuczaj.

Akademja papieska. W święto Piotra i Pawła dnia 29 czerwca br. odbędzie się w Ostrowie akademja papieska z okazji jubileuszu Ojca św. Piusa XI. oraz wskrzeszenia państwa kościelnego.

Uroczystość Marjańska. Zjednoczone Sodalicje Marjańskie w Ostrowie zamierzają w niedzielę dnia 26 maja urządzić wspólny publiczny obchód ku czci Najświętszej Marji Panny.

Z posiedzenia Rady Miejskiej. Na wstępie posiedzenia Rada Miejska uchwaliła nagłość wniosku Magistratu w sprawie zaciągnięcia dalszej pożyczki w Ubezpieczalni Krajowej w wysokości 50.000 zł na wykończenie 3 domów robotniczych przy Drodze Wrocławskiej. Następnie p. radny Rowiński odczytał rezolucję, wypowiadającą się przeciwko przyłączeniu powiatu ostrowskiego do województwa łódzkiego. Rezolucję tę większością głosów uchwalono. Po dokonaniu wyboru członków do poszczególnych komisyj — p. Szarata zareferował budżet, proponując podwyżkę gazu z 28 na 30 gr. Zmianę tę Rada uchwaliła większością głosów.

Z powodu pęknięcia rury przy ulicy Wrocławskiej woda zalała nieomal na 2 metry piwnice całego nowobudującego się gmachu Banku Polskiego przy ulicy Kościuszki.

Z sali sądowej. W ub. czwartek odbyła się w tut. Sądzie Grodzkim rozprawa przeciwko radnemu miasta p. Sudzie o zniewagę zastępcy burmistrza p. Jondrego. Sąd uwolnił radnego od winy i kary.

Statystyka. Dnia 1 kwietnia br. było w powiecie ostrowskim: 223 inwalidów, 96 wdów i 11 sierot po inwalidach oraz 1 weteran i 5 wdów po weteranach.

Zmienił nazwisko. Władysław Lipiak, urodzony 18. 5. 1893 w Krępie pod Ostrowem, znajdujący się obecnie w Niemczech, wyparł się polskości, zmieniając swoje rodowe nazwisko na Friedrich Lindberg.

Pożyczka dla miasta Ostrowa. Jak donosi „Gazeta Zachodnia" specjalny komitet do udzielania samorządom pożyczek z komunalnego funduszu pożyczkowego przyznał m. in. pożyczkę w kwocie 25 tysięcy złotych dla miasta Ostrowa.

Wykład o jedwabnictwie. W tych dniach odbył się w Domu Katolickim wykład o jedwabnictwie, wygłoszony przez p. Wawrzkiewicza z Colorado. Wykład ten zainteresował szersze masy społeczeństwa.

Kolonja dla kolejarzy. Zw. Maszynistów i Pracowników Kolejowych czyni starania, celem nabycia 80 mórg ziemi położonej przy Drodze Krotoszyńskiej za terenem kolejowym, należącej obecnie do folwarku Zacharzew. Nabywcy zamierzają utworzyć tam kolonję dla kolejarzy. Sprawa jest na najlepszej drodze i przejęcie ziemi nastąpić ma jesienią.

Nowe Stowarzyszenie. Zawiązało się tu zrzeszenie polskich nauczycieli geografji. Zarząd tworzą: Alfons Błaszczak przewodniczący i Gertruda Kargelówna sekretarka.

ZMARLI.

Ś. p. **Jan Duszyński**, lat 52, w Inowrocławiu.

Ś. p. **Gizela z Kuczkowskich Wittulowa**, lat 25, w Poznaniu.

Ś. p. **Wincenty Leda**, kolejarz, lat 29, w Lesznie.

Ś. p. **Józef Helt**, lat 54, w Starogardzie.

Ś. p. **Ignacy Skierski**, lat 58, w Toruniu.

Zjazd Towarzystw Powstańców i Wojaków pow. świeckiego.

Doroczny zjazd III. obwodu Tow. Powst. i Woj. powiatu świeckiego zwołany został na dzień 14 bm., na którym reprezentowane było 38 towarzystw przez 63 delegatów. Sześć towarzystw z obwodu swych delegatów nie przysłało.

O godzinie 1,30 zagaił zjazd prezes obwodowy, dyr. Leon Donarski ze Świecia, witając przybyłych gości pp. komendanta garnizonu majora Grzankę, burmistrza Kostkę, por. Koprowiaka, komendanta P. W. p. Kobelskiego, komendanta policji państw. Pamięć ś. p. marszałka Ferdynanda Focha uczczono przez powstanie. Na sekretarza zebrania powołano p. Żurka ze Sulnówka. Protokół z ostatniego walnego zjazdu odczytał skarbnik p. Karpowski z Świecia.

Sprawozdanie z działalności obwodu zdał prezes dyr. Leon Donarski. Zarząd obwodowy brał udział przy poświęceniu sztandarów w Lubiewie, Łążku, Lnianie, Łowinie i Dubielnie, nast. w uroczystości obchodu 3 maja w Świeciu, w strzelaniu obwodowem w Chełmnie, przy ćwiczeniach nocnych w Sulnówku, w Dulsku i Biechówku, dalej w święcie P. W. i W. F. w Świeciu i wreszcie przy urządzeniu sztafety ku uczczeniu imienin marszałka Piłsudskiego. Prezes zaznaczył również, iż działalność zarządu mogłaby być owocniejszą, lecz zadaniu temu dla braku kompletu zarządu podołać nie mógł. Stan kasy według sprawozdania skarbnika p. Karpowskiego ze Świecia wynosi 929,60 zł, które zdeponowane są w Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu świeckiego.

W toku zjazdu podniesiono sprawę utworzenia kasy pogrzebowej dla członków trzeciego obwodu. Po krótkiej dyskusji odroczono ją do następnego zebrania.

Prof. Pudełko jako referent oświatowy, zdał sprawozdanie ze swej działalności i apelował do zebranych, aby zakładali bibljoteki w poszczególnych towarzystwach.

Po zdaniu sprawozdań poszczególnych członków zarządu i złożeniu sprawozdania rewizora kasy p. Rosińskiego, udzielono wszystkim członkom zarządu absolutorjum. Wreszcie przystąpiono do wyboru nowego zarządu, którego skład jest nast.: prezes p. Leon Donarski (ponownie), I. wiceprezes p. Pudełko, prof. gimnazjum w Świeciu, drugi wiceprezes p. Kolańczyk, państw. leśniczy w Jeżewie, komendant obwodowy p. Rosiński, rendant Zakł. Psych. w Świeciu, zastępca komendanta p. Golnik, sekretarz starostwa w Świeciu, sekretarz p. Rhone, sekretarz starostwa w Świeciu, skarbnik p. Karpowski, urzędnik Kasy Skarbowej w Świeciu. Jako rewizorów kasy wybrano pp.: Koczorowskiego z Laskowic i Żurka ze Sulnówka. Delegatami do obwodu z poszczególnych ośrodków wybrani zostali pp.: Kotlęga, dyrektor Banku Pow. w Świeciu, Biały, nauczyciel z Twardej Góry, Januszewski, nauczyciel z Drzycima, Cichowski, nauczyciel z Pruszcza, Kozłowski, nauczyciel z Bukowca, Jaśniak, naczelnik stacji kolejowej w Grupie-Obóz, Krzyżanowski z Gruczna, Hoffmann z Jeżewa, Pozorski z Warlubia.

Po przeprowadzonym wyborze zarządu wygłosił por. Koprowiak obszerny i interesujący referat p. t. „Powstańcy i Wojacy a Przysposobienie Wojskowe" i apelował, aby zarządy i członkowie poszczególnych towarzystw byli mu pomocni przy organizacji młodzieży P. W. W dyskusji zabrał głos p. Hoffmann z Jeżewa, który polecał abonować podręcznik wojskowy, czasopismo „Junak" i „Strażnicę Bałtycką".

Po wyczerpaniu się porządku obrad zabrał głos major Grzanka, komendant garnizonu Świecie, który zachęcał do ścisłej współpracy na niwie P. W. i Wych. Fiz., zaś komisarz komendy policji państw. p. Kobelski w imieniu Policyjnego Klubu Sportowego życzył towarzystwom dalszego pomyślnego rozwoju, poczem p. prezes dyr. Donarski zebranie solwował hasłem „Wolność".

Działdowo.

Ciągnienie loterji T. C. L. W dniu 26-27 bm odbędzie się w Działdowie ciągnienie loterji fantowej T. C. L., z której zysk przeznaczony jest na budowę „Domu oświatowego".

Aresztowanie za przekroczenie granicy. Dn. 20 bm. przytrzymała straż graniczna w okolicy Krasnołęki pow. Działdowo, dwóch obywateli niemieckich, Szyndelwiga Karola i Winera Wilhelma za nielegalne przekroczenie granicy.

Tuchola.

Egzamin w Seminarjum Nauczycielskiem. W miejsc. Seminarjum Nauczycielskiem pod przewodnictwem wizytatora p. Wiśniewskiego z Torunia złożyli egzamin nast. uczniowie pp.: Bolesław Chmielewski, Alojzy Ciepluch, Franciszek Czerwiński, Leon Drążkowski, Antoni Frąckowiak, Edmund Gawin, Karol Głuchowski, Paweł Gulgowski, Izydor Kalicki, Józef Kamiński, Edmund Kowalski, Edmund Kreft, Jan Maza, Eugenjusz Perkowski, Ksawery Pieczka, Czesław Pozorski, Leon Pronobis, Hicary Radtke, Wojciech Radtke, Paweł Szramke, Alfons Siegmüller, Stefan Sobierański, Leonard Szulc, Florjan Synakiewicz, Marjan Oelberg, Jan Rompalski, Brunon Świetlik.

Zebranie Tow. Właścicieli Domów. W ub. niedzielę, odbyło się w hotelu „Browaru" zebranie miejsc. Tow. Właścicieli Domów. Obrady zagaił prezes p. Józefat Górny. Szeroko rozwodzono się nad sprawą otynkowania domów i malowanie płotów.

Samobójstwo burmistrza Jerzykiewicza w Brodnicy.

Brodnica, 26. 4. (tel. wł.) Dnia 25 bm. w godzinach popołudniowych popełnił samobójstwo burmistrz m. Brodnicy Mieczysław Jerzykiewicz, lat 52. Desperat strzelił do siebie z dubeltówki w usta. Śmierć nastąpiła natychmiast. Przyczyną tak rozpaczliwego kroku był podobno rozstrój nerwowy zmarłego.

Z Torunia.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W piątek, dnia 26 bm. o godz. 8 wiecz., na ogólne żądanie nieodwołalnie ostatni raz po cenach najniższych od 30 gr. do 2 zł. rekordowa komedja Stefana Kiedrzyńskiego p. t. „Kobieta, wino i dancing".

W sobotę, dnia 27 bm. o godz. 8 wieczorem przedostatni występ artystów operetki warszawskiej, którzy wezmą udział w niezwykle pięknej i dowcipnej operetce J. Gilberta p. t. „Amaljo, ach Amaljo". Ceny miejsc znacznie zniżone. Bony ulgowe nieważne.

Osobiste. P. Franciszek Ziegert, inspektor weterynarji urzędu wojewódzkiego w Toruniu, rozpoczął urlop wypoczynkowy. Zastępuje go obecnie p. dr. Bełtowski M.

Akademja poselska Be-Be. Dnia 29 bm. odbędzie się w sali „Dworu Artusa" zjazd poselski grupy regjonalnej na województwo pomorskie, przy udziale posła p. Sławka. Z tej racji odbędzie się o godz. 20-tej w „Dworze Artusa" akademja poselska, na którą rozesłano już zaproszenia.

Zabawa taneczna Ch. Z. Z., która się odbędzie dnia 27 bm. w małej salce parku „Wiktorja" zapowiada się świetnie. Komitet przygotowuje dla pań wielę niespodzianek.

Protest przeciw nowej prowokacji niemieckiej. W związku z przedłożonym na komisji reparacyjnej w Paryżu memorjałem dr. Schachta, domagającym się oddania Niemcom Pomorza i Śląska, odbyło się dnia 24 bm. z inicjatywy Zw. Obr. Kresów Zachodnich zebranie przedstawicieli władz, organizacyj społecznych, kulturalno-oświatowych i zawodowych oraz przedstawicieli P. W. i wojska, celem przygotowania wielkiego zebrania protestacyjnego. Obrady zagaił i przewodniczył inż. Dażwański, poczem p. Olech, przedstawiciel Z. O. K. Z. odczytał program manifestacji, który zebrani z małemi poprawkami przyjęli. Uchwalono zatem urządzić w niedzielę dnia 28 bm. zebranie protestacyjne. W związku z tem postanowiono wezwać wszystkich obywateli, bez różnicy stanu i przynależności partyjnej, aby przybyli na powyższe zebranie, jak jeden mąż. W tym też celu wydana została odezwa do obywatelstwa, podpisana przez wszystkie organizacje, stowarzyszenia i partje polityczne. Program: o godz. 13-ej (1 w południe) zbiórka wszystkich obywateli na Placu Teatralnym, gdzie inż. Dażwański wygłosi przemówienie oraz odczyta treść odpowiedniej rezolucji. Po zebraniu urządzony zostanie pochód do willi pana wojewody.

Nadzwyczajne zebranie Tow. Urzędników Państwowych, Samorządowych i Komunalnych.

Zarząd Tow. Urzędników Państwowych, Samorządowych i Komunalnych podaje do wiadomości, że w sobotę, dnia 27 bm. o godz. 18 w auli wojew. II. p. odbędzie się nadzwyczajne zebranie. Na porządku dziennym zatwierdzenie kooptowanych członków zarządu i referaty p. Marji Witterowej i p. radcy Muszyńskiego na temat: „Kolonje letnie dla dzieci urzędników państw., samorz. i komun. Ze względu na temat, który dotyczy milusińskich, zaprasza się wszystkich urzędników państwowych, samorządowych i komunalnych i ich rodziny.

Kino D. O. K. VIII. daje dramat z czasów złotego rycerstwa XVI w. p. t. „Zemsta z za grobu", oraz dramat życiowy p. t. „Powódź".

„Pan" występuje z pięknym filmem, wywołującym ogólny podziw p. t. „Burza nad Azją".

„Corso" wyświetla sensacyjny dramat w 8 aktach p. t. „Prawo silniejszego", ponadto wyśmienita komedja.

„Światowid" demonstruje głośny film w 2 serjach, opracowany według utworu Urwancewa p. t. „Wiera Mircewa".

„Palace" wyświetla olśniewający przepychem obraz p. t. „Confetti" (ostatnia noc karnawałowa), do tego nadprogram.

„Słońce" występuje z premjerą rewelacyjnego filmu p. t. „Miłosna noc skazańca", czyli wesele podczas rewolucji francuskiej; nadprogram komedja.

Pożar. Dnia 23 bm. wybuchł wskutek zapalenia się sadzy w kominie pożar w domu przy ul. Kościuszki nr. 4. Straż pożarna przybyła na miejsce i ogień ugasiła. Straty są minimalne.

Aresztowania. Na polecenie p. prok. przy sądzie okr. w Toruniu przytrzymany został w dniu 23 bm. Chojnacki Bolesław, zam. w Brodnicy przy ul. Hallera nr. 27.

Kradzieże. Dnia 22 bm. Urbański Zygmunt zamieszkały w Toruniu przy ul. Kopernika 9, zgłosił policji kradzież 50 par obuwia, wartości 1800 zł. Dnia 22 bm. Koperski Franciszek szofer z cyrku Medrani-Hagenbeck, zgłosił kradzież portfelu z dokumentami i gotówką 28 zł. Podejrzany jest o kradzież robotnik cyrkowy Sz. Bełtowski Mieczysław, zam. w Toruniu przy ul. Prostej nr. 30 zgłosił w dniu 23 bm. kradzież trzewików i ubrania wartości 300 zł. Gawrysiakówna Joanna, zam. przy ul. W. Garbary 31, zgłosiła kradzież bielizny, wart. 55 zł. Marchewka Jan, zam. przy ul. Piekary 6, zgłosił kradzież portfelu z zawartością 50 zł i wykazu lekarskiego nr. 1902 wydanego przez Dyr. Kolei w Gdańsku.

Wiadomości z Tczewa.

Ruch emigracyjny się coraz więcej zwiększa. W niedzielę ub. znów przejeżdżało przez Tczew 198 emigrantów, którzy udając się po chleb na drugą półkulę globu ziemskiego, zostali skierowani do obozu emigracyjnego w Wejherowie.

Baczność, mieszkańcy miasta Tczewa. Z powodu czyszczenia rur wodociągowych na całym terenie miasta będzie dochodzić woda mętna do 26. bm. włącznie między godz. 8 rano do godz. 12 i od godz. 14 do godz. 17. Wobec powyższego zwraca się uwagę mieszkańcom aby na wyżej określone godziny zaopatrywali się w wodę czystą.

Egzaminowanie kierowców samochodowych. Starosta powiatu zawiadamia, że w dniach 26 i 27 bm. przyjedzie komisja dla egzaminowania kierowców i rejestrowania i badania pojazdów mechanicznych.

Ogólne zebranie zrzeszenia Warmjaków. W niedzielę, dnia 28 bm. odbędzie się w Hali miejskiej o godz. 4 po poł. ogólne zebranie Zrzeszenia Rodaków i działaczy plebiscytowych z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej, oddział Tczew-Starogard. Referat wygłosi członek głównego zarządu z Bydgoszczy. Przybycie wszystkich rodaków jest nieodzowne. Do oddziału Tczew-Starogard należą powiaty: Tczew, Starogard, Chojnice, Kościerzyna, Kartuzy, Wejherowo, Gdynia, Pow. Morski i wolne miasto Gdańsk.

Nowe przedsiębiorstwo. W tych dniach otworzył Leon Pliszka przy Rynku nr. 20, w domu p. Belaua skład bławatów, bielizny i towarów krótkich. Sklep ten dotychczas był w rękach żydowskich.

Zlot harcerski. Na niedzielę, dnia 28 bm. zwołuje komenda hufca Z. H. P. wszystkie drużyny na zlot okręgowy do Tczewa, celem odbycia zawodów eliminacyjnych przed ogólnym zlotem poznańskim. Staną do apelu drużyny harcerskie ze Starogardu, Gniewu, Kościerzyny i Tczewa. Przybycie do Tczewa rano o godzinie 7. O godz. 10 nabożeństwo w kościele św. Józefa, o 11-ej przyrzeczenie harcerskie, o godz. 11,30 początek zawodów lekkoatletycznych na boisku przed szkołą morską, o godz. 2,30 dalszy ciąg zawodów na boisku gimnazjum męskiego.

Wystawa robót ręcznych. W dniach od 4 do 8-ego maja odbędzie się wystawa robót ręcznych uczenic szwalni klasztornej szpitala św. Wincentego. Wystawione będą eksponaty wyrobów ręcznych z zakresu różnych dziedzin. Wystawa otwarta będzie codziennie od godz. 9 do 20-ej. Wstęp na wystawę dla dorosłych 50 gr., dla dzieci 25 gr.

Dostał się w ręce policji. W godzinach wieczornych posterunkowy policji przytrzymał na ulicy 30 Stycznia podejrzanego sobnika, żądając od niego legitymacji. Ponieważ zatrzymany dowodów żadnych nie miał, posterunkowy wezwał go na komisarjat. Po drodze nieznajomy nagle skoczył w bok i znikł w ciemnościach. Uciecka ta jednak nie wyszła mu na dobre, gdyż w ciemnościach wpadł w dół, łamiąc sobie nogę i raniąc się dotkliwie. Odstawiono go do szpitala św. Wincentego.

Uczciwość, godna uznania. Służąca państwa K., idąc ulicą, znalazła kilkadziesiąt złotych, które, wróciwszy do domu, złożyła do dyspozycji swoich pracodawców z prośbą o ogłoszenie w gazecie. Poszkodowany może odebrać zgubę w składzie p. Kobylińskiego, ul. Dworcowa 36. Pochwały godna uczciwość p. Anny B. zasługuje na publiczne uznanie.

Złodziej - żebrak. Pewnego przybysza z Gdyni, który pod adresem żebractwa dokonywał okazyjnych kradzieży w lokalach prywatnych i w jednym wypadku ukradł garderobę za 278 zł, zamknęła policja w więzieniu.

Z Grudziądza.

Baczność Polacy m. Grudziądza.

Wielki wiec manifestacyjny przeciw zakusom zaborczym Prusaków odbędzie się w niedzielę dnia 28 bm. o godz. 12,50 na Głównym Rynku. Komitet wzywa wszystkie organizacje narodowe i wszystkich Polaków do tłumnego udziału w wiecu protestacyjnym.

Dyżury nocne aptek. Od 20 do 26 bm. włącznie dyżuruje apteka pod Złotym Lwem, ul. Pańska nr. 22, tel. 40.

Zebranie Zw. Obrony Lokatorów na miasto Grudziądz i okręg odbędzie się dziś, w piątek dnia 26 bm. o godzinie 6 wiecz. w Domu Ludowym „Flora" przy ul. Rybackiej. O liczny udział członków oraz sympatyków uprasza zarząd.

Wojskowi na fundusz walki ze szpiegostwem. Oficerowie, podoficerowie i szeregowcy formacyj garnizonu Grudziądz, w uznaniu konieczności prowadzenia walki ze szpiegostwem, złożyli na fundusz dyspozycyjny Pana Ministra Spraw Wojskowych sumę 6876,38 zł.

Program uroczystości 10-lecia Czerwonego Krzyża. Z okazji 10-lecia Czerwonego Krzyża w Grudziądzu, w sobotę dnia 27 bm. odprawione będzie o godz. 9 uroczyste nabożeństwo w kościele farnym, zaś wieczorem o godz. 20 koncert w salach pod Złotym Lwem. Po przemówieniu prok. Dewińskiego odbędzie się część koncertowa wieczoru z nast. programem: 1) Różycki: „Legenda", 2) Paderewski „Capriccio", 3) Chopin „Nocturno fis-dur", „Valse as-dur", „Berceuse", „Etude es-dur", „Etude a-moll". Fortepjan pani M. Pollheim. 1) Rubinstein „Melodja op. 3, nr. 1". 2) Popper Dawid „Gavotte op. 23, nr. 2. Czelo i fortepjan dr. Szymański i dr. Frendl. 1) Arja z opery „Halka", 2) Chopin: „Żal". 3) Białkiewiczówna: „Piosenka" — odśpiewa p. Gorzechowska. 1) J. W. Humel: „Trio f-dur" op. 22 — skrzypce, wiolonczela, fortepjan: dr. Frendl, dr. Szymański i p. Hass. 1) Karłowicz: „Na śniegu", „Skąd pierwsze gwiazdy". 2) Niewiadomski: „Niańka króla Heroda", „Indele Mendele" i „Młynareczka" — odśpiewa p. Gorzechowska. W koncercie powyższym bierze udział orkiestra 64 p. p. Bilety nabywać można w firmie „Luxus", Pl. 23 Stycznia. Szan. Obywatelstwo prosimy o łaskawe poparcie tej imprezy P. C. K.

Święto harcerskie. W dniu 28 bm. urządza „Czarna ósemka" uroczystość patrona harcerstwa, św. Jerzego, z nast. programem: 1) Nabożeństwo w kaplicy przy ul. Rybackiej o godz. 10,30 przed poł. 2) O godz. 17 akademja w salach internatu kresowego przy ul. św. Wojciecha, daw. Biskupia. Wstęp 30 gr. 3) O godz. 19-ej (po akademji) wieczornica z tańcami. Wstęp dla harcerzy 1 zł, dla publiczności 1,50. Przygrywać będzie orkiestra 64 p. p. Wstęp na wieczornicę tylko za zaproszeniami Szan. Obywatelstwo zachęcamy, aby zechciało poprzeć harcerstwo przez liczne przybycie na akademję i zabawę.

Zebranie miesięczne Narod. Organ. Kobiet odbędzie się dziś w piątek 26 bm. o godz. 7,30, w sali hotelu Kellasa przy ul. Wybickiego. Na porządku dziennym referat p. t. „Polska w chwili obecnej" oraz sprawa kwesty na T. C. L. w dniu 3 maja. O liczne i punktualne przybycie prosi wszystkie członkinie, sympatyczki i sympatyków — zarząd.

Kino „Apollo" wyświetla epokowy dramat p. t. „Prawo krwi i szpady", ponadto bogaty nadprogram.

Kino „Orzeł" wyświetla niezwykle ciekawy film z życia poszukiwaczy złota na Alasce, p. t. „Zdobywcy złota"; jako nadprogram dwie szampańskie komedje p. t. „Siadaj pan i nic nie gadaj" oraz „Sposób na synów".

Kino „Nowości" wyświetla „Postrach pustyni", jako nadprogram dwie komedje p. tyt. „Kobiety, łączcie się" i „Ferdek buduje gniazdko".

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 26 kwietnia 1929 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: † M. B. Dobrej Rady, Kleta i Marcelina.
Jutro: Anastazego, Peregryna.
Wschód słońca: godz. 4,42.
Zachód słońca: godz. 19,15.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku 22 bm. do 29 bm. dyżurują następujące apteki:
1. **Apteka Centralna,** ulica Gdańska 19, telefon 994;
2. **Apteka pod Lwem,** Okole, ul. Grunwaldzka 106, telefon 191.

Wypożyczalnia książek „LEKTOR", ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

— **Muzeum miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10 4, w niedzielę od 11–2. Obecnie w Muzeum wystawa obrazów **„Bractwa św. Łukasza"** z Warszawy.

Bibljoteka Czytelni dla Kobiet (ul 3-go Maja nr. 13) otwarta codziennie od godz. 4-tej do 6-tej.

TEATR MIEJSKI.

Dziś o godz. 19.30 **„Niespodzianka"** dla Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego.

W sobotę „Baron cygański" niezwykle wesoła i melodyjna operetka J. Straussa, która transmitowaną będzie do Poznańskiego Radja.

W niedzielę w południe o godz. 12,15 odbędzie się **I Poranek Symfoniczny,** poświęcony twórczości St. Moniuszki, o godz. 16-ej ostatni raz w sezonie z powodu wyjazdu artystów na urlopy arcywesoła **„Panna z dobrego domu",** wieczór zaś **„Baron cygański".**

Już w przyszłym tygodniu wejdzie na repertuar operetka **„Młodość w maju",** która jest ostatnim dziełem Falla, drukowanem i wystawionem już po śmierci autora. Rzecz ta skupia w sobie wszystkie zalety klasycznej operetki. Rzetelny humor objawia się w **„Młodości w maju",** szczególnie sympatycznie. Dostarcza bowiem dosyć wesołości, milieu szkolne, w którem toczy się akcja. A że dzieje się to w połowie zeszłego wieku, więc w szkole tej panuje romantyzm. Kierunek muzyczny spoczywa w rękach kap. Lewickiego, reżyseruje T. Laskowski.

Dział dramatyczny zainauguruje w sezonie letnim pełna słonecznych uśmiechów komedja Schöntana p. t. **„Odrodzenie".**

Sprawa Kamerunu polskiego rozogniła umysły naszych czytelników. Nie pamiętamy podobnej powodzi listów na żaden inny temat. Dochodzą nas najwyższe pochwały za nasze stanowisko, ale też i soczyste wymyślania. Tych ostatnich jednak mały procent tylko. Ogół naszej ludności ma zdrowy rozum i fanatycy kolonjalni należą do wyjątków.

W szczególności podziela nasze zdanie bez zastrzeżeń ks. profesor Łukaszkiewicz z Grudziądza, który radzi **stworzyć u nas** Kolonizacyjne **Towarzystwo Kresów** Wschodnich i Zachodnich, na wzór włoskich towarzystw tego rodzaju. Polscy inwalidzi, pisze autor, uciekają z kresów wschodnich, nie mając ze strony rządu żadnego poparcia.

Pewien wyższy wojskowy natomiast, polemizując z naszym artykułem i z wywodami inż. Leona Ostrowskiego, stwierdza, że jesteśmy właśnie doskonałymi kolonizatorami, na co dowód, że Wileńszczyzna, Ukraina, Rosja centralna i południowa, a także Kaukaz, były terenem polskiej ekspanzji kolonizatorskiej.

Wszystko to prawda, ale czcigodny kontradyktor zapomina, że kraje te mają wspólny z nami klimat i niemal te same warunki rolnicze i gospodarcze. W Kamerunie trochę inaczej wygląda.

Także i ten argument nikogo nie przekona, jakobyśmy mieli „znakomitych odkrywców i kolonizatorów" jak Arciszewski, Beniowski, Rogoziński, Dzierzanowski lub Strzelecki. To nie byli żadni kolonizatorowie. Arciszewski wstąpił do armji holenderskiej i za pokonanie wojsk hiszpańskich w Brazylji doszedł do rangi generała. Beniowski, z urodzenia Węgier, jak wszystkim z literatury wiadomo, był lepszego stylu awanturnikiem. Rogoziński był tylko podróżnikiem i badaczem, a urodzony w Wielkopolsce Strzelecki już w 20 roku życia naturalizował się w Anglji i został także podróżnikiem tylko, a nie kolonizatorem. Kim zaś był Dzierzanowski, o tem dowiedzą się nasi czytelnicy z jego sylwetki, jaką nam przysłał dr. Ernest Łuniński, a jaką w niedzielnym numerze Dziennika zamieścimy.

Wreszcie jeden z polemizantów biada, że 200 miljonów złotych rocznie idzie za granicę na towary kolonjalne, i żąda, aby te pieniądze zostały w polskich rękach w Kamerunie. Jak dokonać tej skomplikowanej transakcji, jak skierować tylko do Kamerunu wędrujące po całym świecie złote polskie — o tem prawdopodobnie sam szanowny projektodawca niema zielonego pojęcia.

— **Nalepki do iluminowania okien w dniu 3-go Maja już nadeszły.** Podkomitety T. C. L. i księgarnie mogą zgłaszać się już teraz po nalepki w kasie kościelnej parafji św. Trójcy, od godz. 11—1. Cena za nalepkę wynosi 15 gr. — Komitet T. C. L. na miasto Bydgoszcz.

— **Wystawa Robót „Rodziny Kolejowej".** Arcyciekawe eksponaty napływają na Wystawę Robót „Rodziny Kolejowej" — w dziale robót kobiecych zachwycać będą zwiedzających przecudne obrusy, poduszki, story itd.; w dziale robót artystycznych rzeźby, fotografje, prace introligatorskie oraz przeróżne drobiazgi. Prace uczni kolejowych zapoznają zwiedzających z wszelkiemi rodzajami prac kolejowych — radjotechnika i wynalazki zainteresują zapewne szerszy ogół do zwiedzenia Wystawy.

— **Nabożeństwo z kazaniem w Łochowie** odbędzie się w niedzielę 28 bm. o godz. 10,30.

— **Tow. Pszczelarzy na Bydgoszcz i okolicę** odbyło swoje miesięczne zebranie 21-go bm. w szkole św. Jana. Pan Kube przedstawił swoją miodarkę własnej konstrukcji, która znalazła ogólne uznanie; miodarka zostanie w Poznaniu wystawiona. Przewodniczący wygłosił referat na temat: „Czy w komórkach większych lęgną się pszczoły większe i zdolniejsze do pracy?", który słuchano z wielkiem zainteresowaniem.

— **Uzupełnienie notatki „Śmiertelny wypadek".** Do notatki, zamieszczonej we wczorajszym numerze naszego pisma p. t. „Śmiertelny wypadek", wkradły się pewne nieścisłości, a mianowicie: Zmarły ś. p. Stanisław Czarnecki był synem b. budowniczego ciesielskiego. Po zwolnieniu go z wojska pracował w charakterze urzędnika przez kilka lat w Magistracie w Bydgoszczy. Jako najmłodszy z rodzeństwa przejął po ojcu posiadłość rodzinną. Osierocił on żonę, którą dopiero przed trzema miesiącami poślubił.

— **Odpust w parafji wojskowej.** W nadchodzącą niedzielę, dnia 28 bm. obchodzi parafja wojskowa uroczystość odpustową patrona parafji św. Jerzego. Nabożeństwo podczas uroczystości odbędzie się jak następuje: W sobotę uroczyste nieszpory z wystawieniem Najśw. Sakramentu, o godzinie 19. W niedzielę o godz. 8,30 msza św. dla harcerzy, o godz. 9,30 wotywa, o godz. 10,30 suma z kazaniem.

— **Nabożeństwo prawosławne** w cerkwi bractwa (Petersona 4) odbędzie się 27 i 28 bm. w godzinach 7 wieczorem i 10 rano. Niedziela palmowa. Wieczorem 27 bm. będą rozdawane palmy.

— **Eliminacyjne zawody bokserskie o mistrzostwo miasta,** w celu ustalenia pary finałowej odbędą się w sobotę, 27 bm. o godz. 20, w sali Kocerki, przy ul. św. Trójcy. Wstęp 1,50 i 1 zł, dla młodzieży 50 gr.

— **Zebranie konferencyjne delegatów towarzystw W. F. i P. W.** oraz wszystkich klubów sportowych odbędzie się w poniedziałek, dnia 29 bm. o godz. 20, w sali Rady Miejskiej — Magistrat.

— **Bydgoszczanin twórcą polskiego filmu.** Przemysł filmowy kroczy stale naprzód. Ostatnio nagrano polski obraz p. t. „Magdalena", o którym szeroko pisano już w prasie polskiej i oto w tych dniach został on przez komisję przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych ocenzurowany i wyróżniony jako wysoko artystyczny. Wiadomość ta ma dla Bydgoszczy tem większe znaczenie, że film wykonała wytwórnia bydgoska Dworkowskifilm. Obraz „Magdalena" został sprzedany także do Francji, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, do Czechosłowacji i Rumunji. A zatem jest to pierwszy polski film, który śmiało porównać można z najlepszemi obrazami zagranicznemi. Twórcą tego dzieła filmowego jest rodowity bydgoszczanin, p. Dworkowski, który postanowił „Magdalenę" pierwszy raz wyświetlić w rodzinnym grodzie wobec publiczności bydgoskiej, poczem ukaże się na ekranie kina „Słońca" w Poznaniu podczas zjazdu wszechsłowiańskiego i otwarcia Powszechnej Wystawy Krajowej.

Zdjęcia dokonane zostały w Poznaniu, na Helu, w Krynicy i Krakowie. Techniczna strona niezwykle udatna.

Rodzimej twórczości, jak również wytwórni, która w Polsce pierwsza produkuje samodzielnie obrazy na eksport, życzymy jak najpomyślniejszego rozwoju i powodzenia.

KONCERTY I ZABAWY.

Filja stolarzy Ch. Z. Z. w Bydgoszczy urządza w sobotę, dnia 27 bm. zabawę wiosenną w salach Strzelnicy przy ul. Toruńskiej. Początek zabawy o godz. 7-ej wiecz. Szan. obywatelstwo na powyższą zabawę jaknajuprzejmiej zaprasza zarząd.

W niedzielę:

Tow. Powstańców i Wojaków Jachcice. Wielka zabawa wiosenna w Resursie Kupieckiej. Wstęp tylko za zaproszeniami. Początek o godz. 7-ej.

Tow. Robotników Katolickich przy kościele św. Trójcy

urządza w tę niedzielę, (dnia 28 bm.) przedstawienie amatorskie w sali Kocerki „Prządka pod krzyżem" i komedyjka „Chrapanie z rozkazu". Początek punktualnie o 6 wieczorem. Po przedstawieniu zabawa wiosenna.

Nadzwyczajne zebranie Zw. Polskich Rzeźników Hali Miejskiej.

Dnia 25 bm. odbyło się w sali p. Gańczy przy rzeźni miejskiej nadzwyczajne zebranie Związku Polskich Rzeźników Hali Miejskiej, któremu to zebraniu przewodniczył prezes związku p. Podożymski. Po zagajeniu prezes przywitał obecnego na zebraniu prezesa Cechu Rzeźnickiego p. Błaszaka, przedstawiciela „Dziennika Bydgoskiego" p. Konarskiego oraz przybyłych gości, poczem przystąpiono do głównego przedmiotu obrad, mianowicie do dyskusji nad sprawą podwyższonych przez Magistrat opłat za jatki, które to opłaty są w wysokim stopniu krzywdzące drobnych rzeźników i handlarzy.

Dotychczas za jatki t. zw. wolne drobni rzeźnicy opłacali 5 zł, obecnie zaś Magistrat podwyższył te opłaty na 20 zł, czyli odrazu o 300 procent wyżej; jest to więc skok zbyt wielki, który musiałby się odbić dotkliwie na budżecie rzeźnika. Wystarczyłoby, gdyby Magistrat podniósł opłaty o 100 proc., t. j. z 5 na 10 zł i od tych opłat nie uchylanoby się, ale przed 300-procentową podwyżką drobni rzeźnicy muszą się bronić, jeżeli mają jako tako egzystować ze swemi rodzinami. Za jatki tak zwane zamknięte, Magistrat podwyższył opłaty o 20 procent, co również daje się odczuć rzeźnikom, gdy się zważy, że płacą oni już i tak 26 do 31 zł od jatki.

Po dyskusji, na wniosek cechmistrza i radnego p. Błaszaka, który przyrzekł zająć się tą sprawą, uchwalono wystosować wniosek do Rady Miejskiej o wstrzymanie ściągania podwyższonych opłat i dokładne zbadanie jeszcze raz tej sprawy, z wyznaczeniem odpowiedniej do tego komisji.

W wolnych głosach podnoszono potrzebę otwierania hali, przynajmniej w soboty, o godzinie 6 rano, a to w celu dania możności wcześniejszego roztasowania się w jatkach z towarem. W końcu postanowiono wziąć udział ze sztandarem w uroczystości Trzeciego Maja.

Z Rady Miejskiej.

W ub. czwartek odbyło się publiczne posiedzenie Rady Miejskiej pod przewodnictwem prezesa K. Beyera.

Na wstępie **uczczono przy zachowaniu zwykłego ceremonjału 25-lecie pracy zawodowej p. Jana Makowskiego,** maszynisty stacji pomp wodociągowych. Do Rady Komunalnej Kasy Oszczędności powołano nast. radnych pp. Dra Wieckiego, Kurdelskiego, Faustyniaka, Siodę, Rehbeina i Pawłowskiego, zaś z ramienia obywatelstwa pp. Góralewskiego, Gonczerzewicza i Janeczka. W wyniku wyborów do komisji rewizyjnej gazowni powołani zostali pp.: Romański, Zwierzchowski i Lonatowski, do komisji elektrowni pp.: Wolski, Jendrike i Sioda, do komisji rzeźni pp.: Tłaczała, Szczepaniak i Drewka i do komisji taborów miejskich pp.: Piotrowski, Kiljan i Jęśko.

Sprawę statutu stypendjalnego m. Bydgoszczy dla uczniów zakładów rzemieślniczo-przemysłowych odesłano raz jeszcze do komisji.

Wniosek Magistratu, **dotyczący podniesienia stawki opłaty targowej z 25 gr. na 42 gr. od mtr. kw. uzyskał większość i został uchwalony,** mimo sprzeciwu r. Nowakowskiego, który bronił handlarzy targowych przeciw większemu jeszcze opodatkowaniu.

Na wniosek referenta **r. Szczepianiaka (Ch. D.)** udzielono pełnomocnictwa Magistratowi dla umarzania w poszczególnych wypadkach samoistnych podatków komunalnych nie przekraczających sumy 300 zł.

Sprawa skonwertowania pożyczki krótkoterminowej dla miasta z Banku Gospodarstwa, referowana przez **r. Weimana (Ch. D.)** została jednogłośnie uchwalona. Instrukcje kasowo-rachunkowe zostały przyjęte w brzmieniu przedłożonem przez Komisję Finansową. Referował **r. Kurdelski (Ch. D.)**

W dalszym ciągu posiedzenia dokonano wyboru do Rady Opiekuńczej Państwowej Szkoły Przemysłowej, do której powołano r. Faustyniaka. Interpelację lokatorów ul. Ułańskiej 1 i ul. Strzeleckiej w sprawie popękanych rur wodociągowych i braku wody — przekazano magistratowi. Prośbę Zw. Rzeźników Hali Miejskiej o wstrzymanie podwyżki opłat za jatki i miejsca zajęte odesłano do Magistratu z życzeniem przychylnego załatwienia. W sprawie tej zabierał głos **r. Błaszak (Ch. D.)**

Po wyczerpaniu się porządku obrad już o godz. 8 i pół przewodniczący K. Beyer solwował posiedzenie jawne.

Precz z pazurami
— od naszego Pomorza i Śląska!

Pod tem hasłem odbędzie się **dziś w piątek** o godzinie 6½ wiecz. w sali Resursy Kupieckiej **wielki wiec manifestacyjny.** Komu los tych ziem nie jest obojętny, winien przybyć!

KRONIKA POLICYJNA.

— **Ujęcie fałszywej hrabianki.** Dnia 26 bm. [u]jęto w Bydgoszczy Marję Jóźkowiak, lat 21, [bez] zawodu i bez stałego miejsca zamieszkania, [któ]ra zbiegłszy z zakładu wychowawczego im. dzie[ciątka Jezus?]nny w Kamieniu pow. Sępolno, grasowała [p]o [ró]żnych miejscowościach, a także i w Bydgo[szczy], przedstawiając się jako właścicielka przy[sio]łku, a niekiedy nawet jako hrabianka — [wy]ciągała pod pozorem pożyczek, gdzie i ko[...] się dało, korzystając przytem z gościnności [...] którym imponował tytuł hrabiowski. Zo[sta]ła ona odstawiona z powrotem do zakładu [wy]chowawczego.

— **Włamanie do mieszkania.** Jakiś nieznany [zło]dziej włamał się w godzinach popołudnio[wyc]h przy pomocy podrobionych kluczy do mieszkania p. dra Pfeifera przy ul. Dworcowej 56, gdzie skradł zegarek damski na szkodę jego gospodyni, wartości 40 zł.

— **Odebrano pewnemu złodziejowi** większą ilość garderoby i bielizny, pochodzącej z różnych kradzieży, do których to rzeczy nie stwierdzono dotychczas poszkodowanych. Oprócz tego odebrano pewną ilość znaczków stemplowych, które prawdopodobnie pochodzić będą z pewnej kradzieży składowej. Poszkodowani winni zgłosić się w komisarjacie V. Pol. Państw. przy ul. Zamojskiego 8, w godzinach urzędowych.

— **Znaleziono** w ulicy Pomorskiej portmonetkę z pewną sumą pieniędzy, którą rozpoznać wzgl. odebrać można w wydziale śledczym, ul. Jagiellońska 21, pokój 35.

— **Ujęto** 2 złodziei, 1 za hazard, 1 poszukiwanego, 2 pijaków i 1 niewiastę za przekr. pol. obyczajowe.

Z sali sądowej.

Sfałszowanie dokumentów.

Przed trybunałem karnym sądu okręgowego zasiadł na ławie oskarżonych konduktor kolejowy W., oskarżony o to, że w czerwcu ub. r. w Bydgoszczy podrobił zawiadomienie tutejszej stacji kolejowej o sprzedaży na jego rzecz 2000 klgr. węgla oraz przekaz wydania, które to dokumenty wręczył p. A. Busseau jako oryginalną cedułę i oryginalny przekaz na węgiel deputowany. Zapewniając p. B., że wpłacił w kasie kolejowej na ów węgiel 70 zł, a cedułę i przekaz otrzymał na dowód wpłacenia tej kwoty, oraz, że p. B. za okazaniem tych dokumentów otrzyma 2000 klgr. węgla w magazynie kolejowym, wyłudził od p. B. 70 zł.

Po przeprowadzonej rozprawie, sąd uwzględniając okoliczności łagodzące, wymierzył oskarżonemu karę 4 miesięcy więzienia.

PROGRAM W KINACH.

KRISTAL. Wczoraj publiczność bydgoska przeżyła w „Kristalu“ kilka miłych chwil. Złożyły się na to: film osnuty na temacie popularnej piosenki **„Całuję twoją dłoń, madame“**, wykonawca głównej roli Harry Liedtke, jako kelner, dawniej oficer gwardji, oraz śpiew miłego i metalicznego barytona p. Wermunda, zaangażowanego z Warszawy na wszystkie przedstawienia tego obrazu. Wartość samego tworu oceniła sama publiczność, która zgromadziła się liczne na premjerze. Dziś powtórzenie. Nadprogram farsa.

NOWOŚCI. Arcydzieło filmowe **„Idjota“** z Lon Chaneyem, Ricardo Cortezem i subtelną Barbarą Betford, przykuwa uwagę widza, wywierając na nim niezatarte wrażenie. Jest to film niezwykle potężny; akcja toczy się na krótko przed wielką rewolucją w Rosji w 1917 roku. Nadprogram komedja, koncert radjowy.

MARYSIEŃKA. Dziś premjera dramatu p. t. **„Handlarka niewolnikami“**. Handel ludźmi, jako ciemna i haniebna plama ludzkości, przeszedł do historji. Dramat ten wskrzesza dzieje bezduszcznych handlarzy oraz ich ofiar, którym niewiele pomogły uczucia i pomoc zacnych jednostek ówczesnego społeczeństwa.

CORSO. Dziś poraz ostatni sensacyjny dramat p. t. **„Prawo szpady i krwi“**, z ulubieńcem publiczności Richardem Dixem w roli głównej. Nadprogram „Zniewieściały marynarz“, farsa.

KINO WOJSKOWE 62 p. p., ul. Sowińskiego, wyświetla film p. t. **„Wojennym szlakiem“** czyli „Miłość w pełnym galopie“. Nadprogram doborowa komedja. Początek seansów: piątek i sobota, dnia 26 i 27 bm. o 7-ej, niedziela, 28 bm. o godz. 4, 6 i 8 wiecz.

Wypadki przy pracy.

W przedsiębiorstwie przemysłowo - leśnem „Lasy polskie“, 23-letni robotnik Piotr Suczek, przy kulaniu okrąglaków, doznał zgniecenia prawej nogi powyżej kostki.

W fabryce maszyn Löhnerta, 27-letni robotnik Józef Wieszczeński, skutkiem obsunięcia się żelaza korytkowego, doznał zranienia i zgniecenia prawej nogi.

W fabryce maszyn F. Eberhardta, 18-letniemu uczniowi tokarskiemu, Janowi Piaskowskiemu została pochwycona przez łuk lewa noga, przyczem doznał poranienia palców u lewej nogi oraz złamania kości w drugim palcu.

Polskie Stronnictwo Ch. D.

Zebranie członków i sympatyków Polskiego Str. Chrz. Dem. **na Bielawkach** odbędzie się **w piątek, 26 kwietnia** o godz. 8 wiecz. w sali p. Ferenca przy ul. Senatorskiej.

Z referatem przybędą pp. red. **Formański** i prezes Rady Miejskiej p. rektor **Beyer.** O liczny udział prosi **Komitet.**

ZUPA KARTOFLANA NA ROSOLE.

1 kg obranych z łupin kartofli, drobno pokrajanych gotuje się w dwóch litrach rosołu, przyrządzonego z Maggi'ego kostek bulionowych. Kartofle po ugotowaniu przetłaczać i zaprawić jedną łyżką słoniny, przysmarzonej z mąką. Skwarki wyjąć. Zupę przecier raz zagotować. Podaje się na stół z lanemi kluseczkami.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Sokół VIII. Lustracja gniazda w piątek, dnia 26. bm. o godz. 19 w Strzelnicy. Obecność wszystkich członków konieczna. Po lustracji posiedzenie komitetu obchodu 5-lecia gniazda. Dziś w czwartek o godz. 8 schadzka drużyny ćwiczącej celem zgłoszenia zawodników na zawody M. K. W. F. i P. W.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. Plenarne zebranie odbędzie się w piątek 26. bm. wiecz. o godz. 8 w hotelu Lengninga. Na porządku obrad ważne sprawy (otwarcie sezonu, regaty itd.). Uprasza się o liczne i punktualne przybycie.

Bydg. Tow. Marynarzy. Nadzwyczajne zebranie w piątek 26 bm. o 7,30 wiecz. w lokalu Resursy Kupieckiej. W razie nieprzybycia odpowiedniego kompletu odbędzie się o 8-ej nadzwyczajne zebranie prawomocne.

Klub mandolinistów „Lirenka“. Dziś lekcje jak zwykle o 7,30 w lokalu p. Piątkowskiego, ul. Toruńska.

Sekcja kolarska „Polonji“. Zebranie dziś w piątek 26 bm. o 20-ej w Resursie Kupieckiej.

„Sokół“ V, Okole-Wilczak. W piątek, dnia 26 bm. wieczorem o 8-ej w lokalu p. Kamińskiego, zebranie zarządu.

K. S. „Polonia“, oddział młodzieży. Schadzka informacyjna w sprawie zawodów niedzielnych odbędzie się dzisiaj o godz. 19, w szkole wydziałowej dla chłopców.

S. M. P. Promyk. Zebranie zarządów i zastępowych obu oddziałów dziś, w piątek, o 7-ej w biurze parafjalnem.

„Lutnia“. Dziś lekcja śpiewu o 8-ej u p. Błocha. Uprasza się o liczne przybycie.

Związek młodzieży pracującej „Jedność“. Schadzka koleżeńska w piątek 26. bm. o godz. 7 wiecz. w sali „3 Maj“ przy placu Piastowskim.

Stow. Mł. Polek „Wiosna“ w Czyżkówku urządza w niedzielę dnia 28 bm. o 6-ej wiecz. w salce przy kościele wieczornicę, na którą składa się przedstawienie w 2 aktach p. tyt. „Wesele na Prądniku“ oraz wiele innych urozmaiceń, na które parafjan serdecznie zaprasza zarząd. Dla dzieci przedstawienie w niedzielę o godz. 1 po poł.

Zebranie zarządów Kat. Tow. Rob. Polsk., okręgu bydgoskiego odbędzie się w poniedziałek, dnia 29 bm. o 7-ej wiecz. w Domu Katolickim przy Farze. Na porządku dziennym sprawa Domu Robotnika Katolickiego. Również mogą poszczególne zarządy odebrać programy i zaproszenia na dzień Rob. Kat. Oprócz tego są jeszcze inne b. ważne sprawy.

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 25 kwietnia 1929 roku.

5% Pożyczka konwersyjna	00,00—65,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziemst. Kred.	93,50—00,00
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred.	00,00—45,25
Bank Polski I. em.	164.50—000.00
Herzfeld Viktorius I em.	46,00—00,00
Dr. Roman May I em.	000,00—105,00

Tendencja: Bzz zmiany.

Giełda warszawska

dnia 25 kwietnia

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poż. inwest.	103,00	103,50	103,00
5-proc. poż. premj. dol.	085,00	000,00	084,00
5 proc. poż. kon.	000,00	000,00	067,00
10-proc. poż. kol.	000,00	000,00	102,50
5-proc. poż. kol. konw.	000,00	000,00	059,00

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00—123,00
Bank Polski	166,00—166,50
Bank Zw. Sp. Zarob.	78,50— 00,00
Nobel	00,00— 20,00
Lilpop	34,00— 00,00
Modrzejów	00,00— 23,00
Ostrowieckie Zakłady	000,00—096,00
Borkowski	12,50— 00,00

Bank Polski płacił dnia 26 kwietnia za:

dolary amerykańskie	8.88—8.87
funty szterlingów	43,11
franki szwjacarskie	171,01
franki francuskie	34,73
marki niemieckie	210,73
guldeny gdańskie	172,36
szylingi austrjackie	124,79
liry włoskie	46,55
korony czeskie	26,99

Płody Rolnicze

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 25 kwietnia 1929.

Pszenica marchijska	226,00—228,00
maj	237,50—237,00
lipiec	244,00—000,00
Tendencja dla pszenicy spokojna.	
Żyto marchijskie	207,00—210,00
maj	219,00—218,50
lipiec	000,00—226,50
Tendencja dla żyta ustalona.	
Jęczmień browarny	218,00—230,00
Jęczmień pastewny i przemysłowy	192,00—202,00
Tendencja dla jęczmienia spokojna.	
Owies marchijski	202,00—208,00
maj	213,00—213,50
lipiec	000,00—221,00
Tendencja dla owsa ustalona.	
Kukurydza loco	215.00—214,00
Tendencja dla kukurydzy ustalona.	
Mąka pszenna	25,25— 29,50
Mąka żytnia	27,00— 28,85
Otręby pszenne	15,00— 00,00
Otręby żytnie	00,00— 14,50
Groch Viktoria	43,00— 50,00
Groch jadalny polny	28,00— 34,00
Groch pastewny	21,00 — 23,00
Rzepak	000,00—000,00
Peluszka	25,50— 26.75
Bób polny	24,00— 22,00
Wyka	28,00— 30,00
Makuch rzepakowy	18,50— 18,80
Makuch lniany	22,40— 22.20

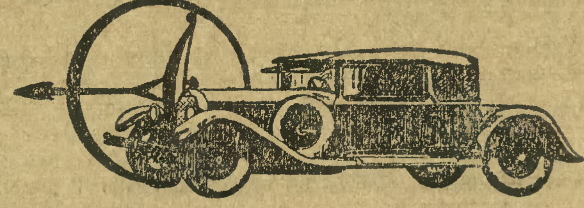
AUSTRO-DAIMLER

Najnowszy typ Adr. 12/70 K. M., łamane osie

Samochód reprezentacyjny i wygodny, pewny w osiągnięciu największej przeciętnej szybkości

TOWARZYSTWO BUDOWY i SPRZEDAŻY SAMOCHODÓW S. A.

dawn. AUSTRO-DAIMLER



ul. Dąbrowskiego 7, tel. 7665, 75-58 **ODDZIAŁ w POZNANIU** Własne warsztaty i garaże

Agentura: TATARSKI i S-KA, BYDGOSZCZ, ul. Gdańska nr. 152.

(0388)

Wszelkie gatunki

kasz jęczmiennych

polecają w ładunkach wagonowych oraz drobnych

Zakłady Rolniczo-Przemysłowe w Kruszwicy Sp. Akc.

Tel. nr. 17, 23 i 49. Adres telegr.: „ROLPRZEM". (9929

Drzewa owocowe
krzewy owocowe, winorośle rozsadki truskawek i szparagowe, **róże,** rośliny pnące, drzewa i krzewy ozdobne, krzewy na żywopłoty, **Byliny, Dalje,** Wszelkie rozsadki warzywne poleca w najlepszej jakości 9942

Robert Böhme, T. z o. p.
Bydgoszcz, Jagiellońska 57.
Telefon 42.
Cennik na żądanie.

5—8.000 zł
poszukuję na zabezpieczenie hipoteczne. Oferty do Dziennika Bydg. pod „W. 3". 9392

Majętność Lisnowo-Zamek

pow. Grudziądz

poleca do siewu:

orygin. jęczmień HEIL FRANKEN
I. ods. owies SVALÖFs LIGOWO

Ziemniaki:

orygin. v. Stiegler WOHLTMANN 34
I. odsiew MODELL
starszy ods. MODROW PREUSSEN-INDUSTRIE

uznane przez Pomorską Izbę Rolniczą.
Zapytanie i zamówienie także przyjmuje
POSENER SAATBAUGESELLSCHAFT T. z o. p. POZNAŃ
Zwierzyniecka 13. (9931

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

30 proc. taniej
bo własny wyrób. Boks od 15 zł, szewro od 27, robocze od 15, kolorowe od 17, zelówki od 3 zł poleca pracownia, Nowy Rynek nr. 3. 10367

Józef Meteiski
Bydgoszcz, Długa 50, poleca po cenach niskich pończochy, skarpetki, rękawiczki, krawaty, bieliznę, fartuszki, koronki, chusteczki oraz drobną galanterję. 10347

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
wiejskie koło Bydgoszczy poszukuję przy wpłacie 8.000 zł Günther, Bydgoszcz, Św. Trójcy 16 .(10405

Gospodarstwo
z ogrodnictwem 50 mórg, w tem 4 morgi szparagów, restauracja, park, letnisko. Budynki nowe 12 pokoi urządzonych dla letników, oranżerja 300 okien inspektowych, inwentarz, korzystnie wydzierżawimy w Bydgoszczy. Mir, Bydgoszcz, Paderewskiego 32, róg Al. Mickiewicza. 10365

Sprzedam
2 kamienice, w jednej mieści się skład kolonjalny i piekarnia przy głównej ulicy w powiatowem mieście. Cena według ugody lub w zamianę dzierżawy w gospodarstwo rolne od 200 do 300 mórg. Adres wskaże filja Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (F5709

Dom
z składem kolonialnym, Kostrzyn, 20 klm. od Poznania, 6 pokoi, wjazd, podwórze, remizy, bez długu, sprzedam za 30.000 zł, lub zamienię na kamienicę w Bydgoszczy z składem za dopłatą. Zgł. Janina Sowińska Poznań, Chwaliszewo 7/8, tel. 52-09. 10389

Kamienicę
z wolnym ogrodem 50.000 zł, wpłaty 20.000, reszta na 5 lat przy Gdańskiej okazyjnie sprzeda. Nowakowski, Dworcowa 69, I ptr., tel. 850 (10375

Resztówka
200 mórg prywatn., dom 11 pokoi, 6 min. od stacji, 6 klm. od Bydgoszczy przy wpłacie 65.000 zł na sprzedaż. Grundtke, Bydgoszcz, Śniadeckich 33, narożnik Dworcowej. (10404

Domy
rentowe przy wpłacie 40do 50.000 złotych na sprzedaż. Grundtke, Bydgoszcz, Śniadeckich 33, narożnik Dworcowej. (10403

Kamienica
II piętr., w tem interesa w centrum Bydgoszczy, dobrze rentująca, cena 55 tys. zł, wpłaty 35 tys. zł, pozatem wielki wybór kamienic i majątków. — Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50.(10374

Dom
wraz z kawiarnią, jedyna na miejscu (6000 mieszkańców) z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Dochód roczny 2.760 zł. Cena 26.500 zł, wpłata 10.500 zł. Stefan Weiss, Nowe, (Pomorze). (10386

Piekarnia (10385
parowa, dobrze prosperująca w pełnym biegu z żywym i martwym inwentarzem z powodu wyjazdu sprzedam, cena 3500 zł. Toruń, Mickiewicza 123.

Skład
żelaza, sprzętów kuchennych i porcelany, jedyny w dużej wsi kościelnej z powodu innego przedsiębiorstwa zaraz na sprzedaż. Oferty do Dz. Bydg. pod „Z. N.". (10212

Przedsiębiorstwo
materjałów budowlanych i opału, z wygodnemi ubikacjami w dobrem położeniu sprzedam. Dzierżawa długoletnia. Oferty pod „16467" do Dz. Bydg. 10329

Skład
kolonjalny z towarem lub bez natychmiast tanio sprzedam. Nakielska 8. 10401

Maszyny (F5765
do wyrobu lodów, wózki sprzedam. Kiosk, Król. Jadwigi róg Rejtana.

Na sprzedaż
sypialka dębowa i stół okrągły rozciągany na 18 osób i 12 krzeseł dębowych. Fordon, Bydgoska nr. 21. (F5763

Piekarnia
w Bydgoszczy z 4 pokoj. mieszkaniem i składem, nadająca się też i na inną branżę Adres wskaże filja Dz. Bydg. (F5792

Kuchnia
elegancka kompl. 125 zł, biurka na raty 85 zł, bufet i kredens. Sowińskiego 2. Stolarnia. (F5776

Pianino (F5790
śliczny głos tanio, także na odpłatę sprzeda Majewski, Pomorska 65.

Łóżeczko
dziecięce żelazne z materacą sprzedam. Dworcowa 62, III ptr. F5770

Mierzwę
oddaje na cały rok także także furami. Preuhs i Wolff, handel koni, Dworcowa 47. F5793

Kocioł
parowy, leżący, 50 KM przedpalenisko na miał, z maszyną zapędową, używany, remontow., sprzeda okazyjnie Schroeder i Synowie, Wyrzysk. (10390

Motocyl
m. B. S. A. 500 ccm. w nowym stanie korzystnie na sprzedaż. Of. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Motocykl". F5771

Rowery-części
sprzedaje najtaniej „Rower", Gdańska 41. F5781

Wózik
dziecięcy w dobrym stanie sprzedam. Warmińskiego 3, II ptr. lewo. F5782

Szory (F5775
jak nowe, na parę koni sprzeda tanio „Farma" Krasińskiego 13 od 9—1.

Auto
Alfa-Remio 10/40 P. S. sportowy Cabriolet w bardzo dobrym stanie wskutek wyjazdu, za zł 6.500 na sprzedaż. Administracja domu, Kwiatowa 9. Grudziądz. (10376

Rower
damski i męski, maszynę szewską w dobrym stanie tanio sprzedam. Pomorska 60, w podwórzu. F5784

Maszyna krawiecka
i rower marki „Ideal" prawie jak nowy, razem 380 zł. Kocieniewski, Pomorska 13 w podwórzu. (10368

KUPNA

Kupię
dobrze utrzymaną szafę do lodu. Zgł. skierować Józef Parszyk, piekarnia, Świecie n/W, Dworcowa nr. 33. (10364

POSADY WOLNE

1—2000 zł
miesięcznie zarobić mogą panowie inteligentni, w wieku lat 25-40 przy akwizycji na ratalną sprzedaż artykułu niezbędnego. Wysoka prowizja, kapitał zbędny. Bydgoszcz, Hotel Wiktorja 52. Widzieć można o godz. 3-5 wiecz. w sobotę od 8-1. (F5797

Bufetowego
poszukuje pierwszorzędna restauracja ogrodowa, kawalera zaraz lub 1. 5. 29. Kaucja 1500 zł. Zgłoszenia Dzien. Bydg. Grudziądz, pod „Sezon letni" (10392

Bezrobotni
jako handlarze i domokrążni zarabiają 10 zł dziennie i więcej. Potrzebne 40 zł. Zgłosz. od godz. 9-1 „Farma" Krasińskiego 13. F5774

Portjer
samotny do Hotelu Warszawskiego potrzebny. Warszawska 16. F5778

Kucharka
która prowadzi kuchnię warszawską, z dobremi świadectwami od 1 lub 15 maja zaraz może się zgłosić. Restauracja i winiarnia Cisewskiego, Stary Rynek 27. 10358

Czeladnik
krawiecki potrzebny. Malinowski, Fordońska 76. F5741

Damski duet-trio
dobrze zgrane poszukuje Kawiarnia Sanssouci, Brodnica (Pom.) (10197

Pomocnika
malarskiego, lepszą siłę, oraz młodszego robotnika przyjmie Leon Witkowski, Winc. Pola 8. (10353

Panna
wpracowana przy krawiectwie męskiem, może się zgłosić. Orla nr. 57. 10352

Potrzebny
dobry czeladnik krawiecki na duże sztuki. Kowalczyk, Dr. Emila Warmińskiego 17. (F5787

Elektromonterów
zaraz poszukuje Domagała i Rajkowski, Poznań, Słowackiego 18. (F5791

Dziewczyna
lat 15—17 potrzebna zaraz. Zgłosz. Promenada nr. 27, I ptr. (F5744

Silnych
mężczyzn do pracy poszukuję. Schreiber, ul. Gdańska 58. 10086

Służąca
umiejąca gotować, może się zgłosić. Dworcowa 72, II ptr. 10350

2 uczni (F5785
przyjmie Lakiernia, Dworcowa 90, podwórze

Uczennica
do kroju i szycia potrzebna. Jagiellońska nr. 11, III ptr. Gize. F5773

Dziewczę
wyżej 17 do interesu potrzebne. Ulica Warmińskiego 6, I piętro. (F5788

Uczennica
może się zgłosić. Szalla, Grodzka 24. 10360

POSADY POSZUKUJĄ

Panienka
lat 35 inteligentna, wykwalifikowana w wszelkich gałęziach gospodarstwa domowego, poszukuje posady jako wyręczycielka, zaraz lub później. Oferty pod „H. K." do Dz. Bydg. (10366

Uczeń
z dłuższą praktyką z branży bław. i konfekcji, oraz z dwuletnią Państwową szkołą handlową w Chojnicach, pragnie się douczyć. Łask. zgłosz. do Dzien. Bydg. Grudziądz. pod „Uczeń" (10393

DZIERŻAWY

Skład
na ul. Dworcowej bardzo obszerny z 4 ubikacjami nadający się na każdą branżę natychmiast bez odstępnego wprost od właść. do wydzierżawienia Bliższych informacji udzieli Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. nr. 698. (F5794

Poszukuję
próżny skład z mieszkaniem. Of. do Dz. Bydg. pod „Próżny". (10402

Dom
do wydzierżawienia wraz składem kolonjalnym, ogrodem, nadający się na letnisko, niedaleko Zakopanego. Do objęcia od 1-go maja. Jan Gaura, Łąsko Małe, poczta Wierzchucin królewski, powiat Bydgoszcz, Pozn. (10391

Ubikacja
do wynajęcia. Kordeckiego 15. 10356

MIESZKANIA

1-6 pokoi
z kuchnią za rocznym czynszem od gospodarzy wskaże „Ostoja" Dworcowa 59, telef. 1105. F5777

POKOJE

Poszukuje
skromnie umebl. pokoju z używaniem kuchni, bez pościeli lub próżny bezdzietne małżeństwo. Zgł. do Dzien Bydg. pod „Zaraz". 10394

Pokój
wspólny dla solidnego pana zaraz do wynajęcia. Kościuszki 43. F5753

Pokój
słoneczny poszukuje 2 panów. Of. pod „B. B." do filji Dz. Bydg. (F5796

Pokój
z utrzymaniem dla 2 panów lub wspólny. Świętojańska 1, II ptr. prawo. F5772

Pokój
do wynajęcia od 1 maja z utrzymaniem lub bez dla panów. Marcinkowskiego 10, I ptr. prawo. F5780

Pokój
ładny dla 1—2 panów wynajmę. Podgórna 19, parter prawo. (10355

Przyjmę
pannę na pokój. Ks. Skorupki 14 u p. Schabek. 10358

1—2 pokoje
umebl. zaraz do wynajęcia, małżeństwo wykluczone. Ul. Gdańska 49, II piętro lewo. (F5739

Wolontarjusz
poszukuje skromny umebl. pokój. Zgł. do filji Dz. Bydg. pod „Wolontarjusz". (F5786

RÓŻNE

Wspólnika - szofera
z 2 do 3,000 zł do autodorożki szukam, mam własną limuzynę. Oferty pod „Pewna egzystencja" do filji Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2. F5779

Przyjmę
spólnika lub oddam na rachunek interes zbożowy Of. pod „Zboże" do Dz. Bydg. 10357

Poszukuję
8—10 tys. zł, do spłacenia pierwszej hipoteki, gwarancja kilkakrotna. Procent podług umowy. Of. do Dz. Bydg. Toruń, pod „Nr. 800". (10384

Zgubiono
portfel z zawartością 135 zł. na ul. Dworcowej. Uczciwego znalazcę proszę się o zwrot za wynadgrodzeniem u państwa Winców przy ul. Toruńskiej nr. 144. (10341

Poszukuję
dzierżawy zaraz lub później około 500 mg. majątek. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Dzierżawa 12".(10158

Bieg propagandowy „Dziennika Bydgoskiego“



o cenną nagrodę wędrowną odbędzie się **w czwartek, dnia 9-go maja r. b.**
(Wniebowstąpienie Pańskie) na przestrzeni 3000 m. z udziałem sportowców całej Rzeczypospolitej.

Start i meta przy Gimnazjum im. M. Kopernika (narożnik ulicy Paderewskiego i Kopernika)

Zapisy przyjmuje kierownik biegu p. Fr. Gołębiewski, Bydgoszcz, Św. Trójcy 10 do dnia 2 maja rb.

POLECENIA

Tanie drzewo.
Wałki sosnowe suche 10—20 cm grube 10 zł, chrust I. kl. 5—10 cm grub. 7 zł mp. stale wagonowo. Swinka, Oborniki. (10154

Nowożeńcy
kupujcie meble wszelkiego rodzaju oraz leżanki, kanapy i klubowe garnitury tylko u Andrzeja Nowaka Wełniany Rynek n. 5/6. (3857

Świece
do Komunji św. Wielki wybór. Sawonia, Długa nr. 20. 10097

Reperuje
spuszczone oczka u pończoch, ul. Henryka Dietza 4. 22542

Fasonowanie
kapeluszy damskich i męskich. Bydgoszcz, Pomorska 22/23. (16081

Specjalista
szlifowania i obciągania brzytew, wyrabiam specjalny szlif na twardy zarost tanio i pod gwarancją. Mostowa 6, róg Grodzkiej. Antoni Zajst. (7461

SPRZEDAŻE

Folwark
280 mórg ziemi pszenno-buraczanej w tem 80 mrg. łąki z torfem, budynkami I. klasy i inwentarzem z garniturem parowym, przy szosie 1 km. od dworca, 5 km. od miasta sprzedam zaraz z powodu przejęcia innego, za cenę 260.000 zł. przy wpłacie 120 000 zł Poważni reflektanci zechcą złożyć swe oferty pod „280“ do biura ogłoszeń IRO Bydgoszcz, Herm. Frankego 3. (10149

Kamienica
narożnikowa z 3 interesami przy rynku w mniejszem mieście, kompletnem urządzeniem i mieszkaniem. Cały dom do objęcia 28.000 zł, wpłata do umowy. Piekarnia urządzeniem, mieszkaniem, w dużej wsi kościelnej 2500 zł. Poleca biuro Pogoń, Dworcowa 80.

Gospodarstwo
38 mórg ziemi i 7 mórg łąki dwukośnej i z torfem, żywy i martwy inwentarz na sprzedaż. Cena podług ugody Gdzie? wskaże Dzien. Bydg. 10075

Gdynia! Dobra lokata kapitału!
Parcele budowlane i przemysłowe, domy, wille sprzedaje Dom Komisowo-Handlowy „Transit“, Gdynia, ul. 10 Lutego. 9904

Dom
wolna piekarnia, cena 13,000 zł. — Dom, wolne 3 pokoje, ogród, cena 12 tys. zł. — Dom, wolne 3 pokoje, cena 7000 złotych sprzeda Sokołowski, Sniadeckich 40. (F5756

Dom
I piętr. na Bielawkach tanio sprzedam. Stepowa 43. F5758

Młyn motorowy
25 P. S. sprzedam na rozbiórkę 15,000 zł. Zgłosz spieszne biuro Pogoń, Dworcowa 80. F5732

Kamienica
pięknie zbudowana, podwórze, wjazd, garaże, w mieście powiatowem, bogatej okolicy z kompletnem urządzeniem hotelowem, z restauracją i kawiarnią z rąk niemieckich, spiesznie za 100.000 złotych przy wpłacie 80.000 złotych na sprzedaż. Biuro Handlowe „Boltar“, Poznań, Składowa 1. tel 52-42 (9827

W Świeciu n/W
sprzedam domostwo przy ul Mestwina 6 i ul. Sredniej (dawniej Weinert) przy wpłacie 15.000 zł. Edmund Suwalski, Dom Hipoteczno-Handlowy, Bydgoszcz, ul. Sniadeckich nr. 2, tel. 590. (F5703

Kopalnia złota.
Pierwszorzędnie zaprowadzony magazyn i fabryka mebli bez konkurencji w mieście pow. na Pomorzu z powodu choroby na sprzedaż. Do przejęcia potrzeba 30—60 tys. zł i mozl. kwalifik. kupiecką. Znajomość fachowa zbyteczna. Przedsiębiorstwo nadaje się na spółkę. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Kopalnia złota“. (10280

Baczność!
Sprzedam natychmiast mój młyn do śrutowania, z powodu innego przedsiębiorstwa. Młyn składa się z zabudowań, motor 10 konny ropowy, kamień metrowy i walc. Motor można użyć do młockarni, przemiału 50 ctr. na 10 godz. mieli śrut miałki, cena podług ugody. Zgłoszenia przyjmuje Teofil Talaśka, Łąski - Piec poczta i stacja kolejowa Łążek. 10309

Hotel
jedyny w mieście powiatowem przy rynku z całkowitem urządzeniem na sprzedaż. Cena 45.000, wpłaty 25,000 lub do wydzierżawienia przy wpłacie 15.000 zł. Zgł. „Agrarja“ Bydgoszcz, Gdańska 24, tel. 446. (10289

Skład
kolonjalny w dobrem położeniu wraz z mieszkaniem zamienię na mały dom, podług ugody. Oferty pod „Dopłata“ do Dzien. Bydg 10253

Restaurację
pełen wyszynk sprzedam. Adres wskaże Dz. Bydg. 10213

Taksometr
używany sprzedam. Grunwaldzka 17. 10328

Łóżko
na 2 osoby mało używane tanio sprzedam Świętojańska 10, I ptr lewo. F5759

Rower
damski i męski tanio na sprzedaż. Plac Poznański 1, skład. (10349

Rower
damski i maszyna damska do szycia sprzedam. Ul. Św. Trójcy 12 f, parter, Kapral. (10351

3 maszyny
blacharskie, 1 śrubsztak kowalski, 2 wozy rob cze tanio do nabycia. Nowak, Grunwaldzka 122 10337

Dwa (10338
łóżka z materacami i szafka pod lustro używane na sprzedaż. Ulica Św. Trójcy 17, stolarnia.

Większy
warsztat kołodziejski w pełnym biegu, z wszelkiemi maszynami oraz parowanie i gięcie drzewa, z powodu choroby na sprzedaż. Oferty do Dz. Bydg. pod „Z. M“. 10305

Nową
otwartą altanę sprzeda Wojciechowski, Chocimska 17. (F5749

Skrzypce
fabrykat słynnego Steinera, głośne, melodyjne sprzedam. Rok 1627. Łukowski, Witkowo, ulica Witkowo Wieś, powiat Gniezno. (10306

Samochód
osobowy, kryty „Ford“, maszyna w najlepszym stanie sprzeda za 2500 zł Dworcowa 18c, II piętro lewo. (F5723

Rakiety
tenisowe Williams'a oclone, partję lub częściowo sprzedam. Paul, Piotra Skargi 3, zgłoszenia od $18^1/_2$—20 godz. 10285

Marchew
jadalną ma do oddania St. Balewski, zakłady ogrodnicze Pruszcz, pow. Świecie, telefon nr. 4. 10324

KUPNA

Majątków
ziemskich różnej wielkości dla poważnych reflektantów poszukuje Marjan Cink, Włocławek. (F4830

Szukam
domów, majątków, gospodarstw za gotówkę. Sokołowski, Sniadeckich nr. 40. (F5757

Kupuję
stare płomieniówki na ogrodzenia. Łask. oferty do Dz. Bydg. pod „Stare“. 10320

POSADY WOLNE

Zastępcy
dla sprzedaży dolarówek i premjówek na raty znajdą stałe, intratne zajęcie. Warunki bardzo korzystne zarówno dla zastępców jak i kupujących. Zdolni i solidni zastępcy mają zapewniony dochód około 200 zł miesięcznie. Małopolska Kasa Kredytowa, Lwów, Maleckiego 2.(10304

Pomocnik
fryzjerski, dobra siła, nie powyżej lat 24, może się zgłosić. Warunki 40%. Leon Drauszke, Inowrocław, ul. Toruńska 25. (10283

Potrzebna
ekspedjentka do składu rzeźnickiego, siła pierwszorzędna. Długa 46. (10288

Potrzebny
maszynista na walec szosowy, motorowy Diesel, mechanik na motorową tłuczkarkę Deutza, szofer na traktor oraz szofer na samochód osobowy. Zgłoszenia osobiście lub pisemnie do kierownika budowy drogi nadmorskiej w Cetniewie, poczt. Wielka Wieś. (Pom.) 10316

Dzielny
pomocnik fryzjerski może się natychmiast zgłosić. A. Marchlewski, mistrz fryzjerski, Chełmno, Dworcowa 4. (10333

Czeladników
krawieckich do mego poważnego warsztatu potrzebuję natychmiast za wysoką zapłatą od sztuki lub tygodniowo i stałą pracę. Zakład miarowy. G. Brzeziński, Tczew ul. Piłsudskiego 20. (10272

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Jarzyna, Sniadeckich 9. (F5766

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Piotrowski, Poznańska 23. 10336

Fotografa (10314
jako wspólnika poszukuję. Gdynia, „Fotobrom“.

Potrzebni
kamieniarze do wyrobu kostki (półbruczku) do kopalni kamienia, roboty prowadzone pełny rok. Zgłoszenia osobiście lub pisemnie do kierownika budowy drogi nadmorskiej w Cetniewie, poczt. Wielka Wieś. (Pomorze). 10318

Potrzebni
betoniarze akordanci na układanie fundamentów pod krawężniki, brukarze akordanci na układanie bruku na podkład szosowy, przodownicy (szachmistrze), przodownicy do wałowania szosy na roboty ziemne. Zgłoszenia osobiście lub pisemne do kierownika budowy drogi nadmorskiej w Cetniewie poczt. Wielka Wieś. Pom. 10317

Pomocników
gastronomicznych, kilku bufetowych z dłuższą praktyką, stróża nocnego przyjmie natychmiast kawiarnia Ogród Teatralny Bydgoszcz, Jagiellońska 70. Zgłoszenia od godz. 2—4 popoł. (10161

Kuczer
potrzebny zaraz, Seefeldt, Pawłówek p. Bydgoszcz 4. F5648

Ogrodnictwo
handlowe poszukuje natychmiast pomocnika dobrze wyszkolonego w kwiaciarstwie i ogrodnictwie, posada stała. Of. do Dzien. Bydg. pod „Be. Be.“ (10193

Rutynowaną
pierwszorzędną gosposię celem prowadzenia kuchni i gospodarstwa hotelowego poszukuje się natychmiast. Znajomość języka polskiego i niemieckiego. Zgłosz Hotel Dworcowy, Chojnice Pomorze. (10184

Służąca
znająca się na kuchni i wszelkiej pracy domowej z kilkuletnią praktyką tylko z dobremi świadectwami potrzebna zaraz lub od 1 maja. Zakrzewska ul. Jezuicka 5. 10342

Gospodyni
kucharka dobrze polecona potrzebna zaraz do samotnego pana. Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji, wieku i odpisami świadectw do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Kucharka“. F5768

Uczennic
do robót ręcznych wszelkiego rodzaju zaraz przyjmę Kostkowska, Św. Trójcy 14a. (10345

Czeladnik
rzeźnicki dzielny w zakupie świń na eksport zaraz potrzebny. Walenty Senger, Gołańcz, pow. Wągrówiec. 10327

Potrzebna
podręczna dla krawca zaraz. M. Wojciechowski, Zacisze 5. (F5767

Służąca (F5764
potrzebna do wszelkich prac domowych. Swiętojańska 14, parter lewo.

Służąca
potrzebna od 1. 5. 29. Gdańska 36, I ptr. pr. 10335

Służąca (F5761
znająca się na kuchni i wszelkiej pracy domowej z kilkuletnią praktyką z dobremi świadectwami potrzebna od 1 maja. — Gdańska 159, A. Niewitecka, skład papieru.

Uprzątaczka
potrzebna dziennie od 11 do 14. Wicikowska, Chwytowo 7. 10325

Służąca
do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz do Mroczy pow. Wyrzyski. Zgł. ul. Promenada 2, II ptr prawo. 10344

Uczeń
składowy z ukończ. conajmniej 4 klasą gimn. może się zgłosić. Zyciorys i świadectwo szkolne przedstawić. K. S. Auto, Bydgoszcz, właśc.: Kazimierz Smigielski, Gdańska 19. F5746

POSADY POSZUKUJĄ

Młody
człowiek który pracował 4 lata w młynie i rok za śpichrzowego, na majątku poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Of. proszę do filji Dz. Bydg. pod „Młody 4“. (F5730

Szofer
lat 29 trzeźwy poszukuje od 1. V. 29 posady na samochód ciężarowy lub osobowy. Zgł. Fr. Janus, Mogilno, ul. Wł. Jagiełły nr. 10. (10181

Gospodyni
samodzielna, inteligentna zna się doskonale na chowaniu drobiu, na kuchni, pieczywie, konserwach na zimę, poszukuje posady. Zgł. Chełmno, ul. Rycerska 18, Szałwicki. (10270

Mistrz młynarski
35 lat, kawaler, z długoletnią praktyką i dobremi świadectwami poszukuje stałej posady kierownika. Of. pod „M. M.“ do Dz. Bydg. 10192

Szofer
zarazem stangret żonaty poszukuje posady na majątek, świadectwa dobre. Adres wskaże Dz. Bydg F5740

Szofer
mechanik, żonaty, z dypl. polskim, francuskim, władający językim polskim, niemieckim i francuskim poszukuje posady. Of. składać pod „F. F.“ do Dz. Bydg. (10303

Młody
człowiek, lat 20, uczciwy, trzeźwy i pracowity poszukuje miejsca do koni lub domowego. Zgł. pod „300“ do Dz. Bydg. (10313

Zdolna
stenotypistka poszukuje natychmiastowej posady. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Labor“. 10089

DZIERŻAWY

Pod ogrodnictwo
wydzierżawię dom, 10 mg ziemi, przedmieście Bydgoszczy. Of. pod „Ogrodnictwo“ do filji Dz. Bydg. F5671

Skład
kolonjalny z towarem i mieszkaniem 3 pokojowem z kuchnią do wydzierżawienia. Grunwaldzka 92. 10188

90 morgowe
gospodarstwo, sad owocowy, łąka, przy Bydgoszczy oddam w dzierżawę. Dr. M. Obniski, Kołłątaja 5 telefon 1220. F5387

Skład
z urządzeniem natychmiast do wynajęcia, nadający się na każdego rodzaju warsztat pracy. Zgł. Dz. Bydg. pod „Natychmiast“. 10326

Dla poważnych
reflektantów poszukuję gospodarstwa rolne od 10 do 300 mórg i większe celem dzierżawy. Franciszek Struensee, Swiecie n/W., Mały Rynek 4, II piętro. 10308

Hel.
Kiosk wydzierżawię lub przyjmę jako kierownika (czkę) samodzielnie. Gdynia, „Fotobrom“. (10315

MIESZKANIA

Mieszkanie
4—5 pokojowe z wszelkiemi wygodami mozliwie wśródmieściu poszukuję. Przeprowadzę remont lub dzierżawę za rok zgóry. Of. z warunkami do Dz. Bydg. pod „K. L. K“. (10241

3—5 pokoi
poszukuję zaraz. Oferty filja Dz. Bydg. pod „Odpowiedzialny“. (F5755

3 pokoje
z kuchnią poszukuję. Dokładne oferty pod „Zaraz gotówka“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (F5753

6—10 pokojowe
parterowe mieszkanie poszukuję zaraz Of. pod „6—10“ do filji Dzien Bydg. (F5750

Mieszkania
6 lub 5 pokojowego, słonecznego na I lub II ptr. poszukuję. Oferty pod „3—4 tys.“ do filji Dzien. Bydg. (F5762

POKOJE

Pokój
próżny poszukują dwie skromne panienki. Zgł. do Dzien. Bydg. pod „G.“ (10090

Pokój
umeblowany z utrzymaniem. Garbary 17, II ptr. prawo. F5754

Ładny
pokój dla dwóch osób. Chrobrego 17, II prawo. F5769

Pokój (10296
umebl. dla 2 panów. — Ogrodowa 2, parter prawo.

Dwa
pokoje na biurka i garaż na Okołu do wynajęcia. Of. do Dzien. Bydg pod „B. B.“ (10332

Dla
gości przyjezdnych czyste pokoje do wynajęcia. — Swiętojańska nr. 22, I ptr. lewo. (10256

Pokój
z utrzymaniem, planinem do wynajęcia. Błonia 2, II piętro lewo. (10187

Pokój
dla bezdzietnego małżeństwa bez pościeli z używaniem kuchni od 1 maja do wynajęcia. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (10354

Lepszy
pokój umebl. d a lepszego pana lub pani z utrzymaniem lub bez od 1 maja lub później do oddania. Garbary 11, parter prawo. 10346

Pokój
umebl. bez pościeli od 1. do wynajęcia. Grunwaldzka 17. (10331

1 lub 2
pokoje ładnie umeblowane, światło elektryczne, łazienka, fortepian od 1 lub 15 maja do wynajęcia. Pomorska 39, I ptr. prawo. 10323

RÓŻNE

Zagubioną
książeczkę wojskową na nazwisko Jan Gutekunst unieważniam. F5727

Wspólnika
poszukujemy z kapitałem 50—100 tys zł, do nadzwyczaj korzystnego, gotówkowego interesu. Oferty do filji Dz. Bydg. pod „Kapitał“. (F5745

Ostrzegam
każdego przed kupnem jakichbądź rzeczy od żony mej, tak samo za jej długi nie odpowiadam. Franc. Borkowski, Sportowa 1. (F5743

16.000 zł
na pierwsze miejsce na dom handlowy w centrum poszukuję. Of. pod „16.000“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. F5742

Spólnika(czkę)
10—30 tys. zł przyjmę do dobrze prosperującego hotelu. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Rzadkość“. (10298

6—8000 zł
na pierwszą hipotekę poszukuję. Wartość objektu 100 tys. Oferty pod „100“ do Dz. Bydg. (10330

Baczność!
Wzywam pana Kurnatowskiego Stefana do odebrania rzeczy do dnia 1 maja b. r. Właściciel domu, Ogrodowa 2 (10297

MATRYMONJALNE

Panowie
nauczyciele, wyżsi urzędnicy, lecz tylko inteligentni o szlachetnym charakterze! Skromna panienka postanowiła wyjść zamąż. Z braku znajomości uprasza tą drogą Szanownych Kandydatów o przesłanie ofert pod „Mimosa“ do Dz. Bydg. Rzecz honorowo-dyskretna. (103 19

†

W środę, dnia 24 kwietnia 1929 r. zasnął w Bogu ś. p.

Fryderyk Falckenberg

członek Zarządu Cukrowni Nakło.

W Zmarłym straciliśmy członka Zarządu naszej instytucji, który przez 32 lata służył nam swoją radą i przyczynił się w wielkiej mierze do rozwoju Cukrowni Nakło.

Cześć Jego pamięci. 10371

Zarząd, Rada Nadzorcza i Dyrektor Cukrowni Nakło Tow. Akc.

†

Dnia 24 bm. o godzinie ½3 powołał Bóg do Siebie po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzonego Sakramentami św., mego najukochańszego drogiego męża, syna i brata śp.

Wincentego Nowickiego

w 27 roku życia.

W nieutulonym żalu **Żona i rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 27 bm. o godzinie 4 po południu z domu żałoby ul. Siemiradzkiego 10 na stary cmentarz. (10343

†

Dnia 19 bm. zakończył swój żywot doczesny na udar serca nasz długoletni wzorowy członek Zaw. Zw. Drużyn Konduktorskich śp.

Wiktor Kleft

Konduktor pociągu P. K. P.

W Zmarłym tracimy sumiennego członka, który zaletami charakteru i gorliwem spełnianiem swoich obowiązków pozyskał uznanie i pozostawił szczery żal po sobie.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, dnia 27 bm. o godz. 10 w kościele Najśw. Serca Jezusa.

Eksportacja zwłok odbędzie się w sobotę o godzinie 15.30 z domu ul. Lipowa 1 na nowy cmentarz. (10 321

Zarząd Koła Zaw. Związku Drużyn Konduktorskich.

†

Dnia 19 kwietnia 1929 r. o godzinie 2½ po południu zmarł nagle mój drogi mąż i kochany tatuś śp.

Wiktor Kleft

przeżywszy lat 35, o czem donosi w ciężkim smutku pogrążona **Żona z dziećmi.**

Bydgoszcz, dnia 26 kwietnia 1929 r.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 27 kwietnia o godzinie 3½ po południu z domu żałoby ul. Lipowa 1 na nowy cmentarz.

Msza żałobna odbędzie się w sobotę 27 bm. o godzinie 10 rano w kościele Serca Jezusowego. (10322

10339



NAGROBKI

Umożliwiam każdemu kupno nagrobka po moich **niedościgniontych niskich cenach.** Rzetelna obsługa i łatwa spłata.

F. RACZKOWSKI

Jedyny polski zakład pod własnem fachowem kierownictwem.

Bydgoszcz, ul. Jagiellońska nr. 2

Licytacja.

Dnia 6 maja 1929 r. o godzinie 10 rano odbędzie się **w Urzędzie Celnym na dworcu w Bydgoszczy** (gmach ekspedycji towarowej) sprzedaż licytacyjna następujących towarów:

zabawki dziecięce, wyroby ze szkła i porcelany, koronki i tkanina bawełniana i wiele innych rzeczy.

Bliższe d ne w ogłoszeniu wywieszonem w Urzędzie Celnym.

Towary może nabyć osoba najwięcej dająca za natychmiastową gotówką.

10232) **Urząd Celny Bydgoszcz.**

TAPETY

Pomorska 8. 56305



Na raty

miesięcznie **18 zł.**

pierwsza wpłata **36 zł.**



Kromczyński, Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5.
4201

Opel-Auto

6 siedzeniowy, otwarty, 10/30 PS, elektr. światło, starter, gotowy do jazdy, sprzedam korzystnie. Próbna jazda każdego czasu.

Hugo Chodan dawn. Paul Seler
Poznań, ul. Przemysłowa 23.
10277

Czeladnika kowalskiego

na powózki zaraz przyjmę na stałą pracę 10200

J. Matuszewski, fabryka powozów
Tuchola (Koślinka).

Zawiadomienie.

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, że z dniem 22 b. m.

przeniosłam moją hafciarnię

z ulicy Poznańskiej nr. 29 na

ul. Jagiellońską 7 (oficyna na lewo)

Dziękując Szanownej mojej Klienteli za dotychczasowe zaufanie, którem mnie obdarzała, proszę uprzejmie o łaskawe dalsze zaszczycenie mnie Swojemi cennemi zleceniami, które wykonam nadal terminowo i jak najstaranniej po przystępnych cenach.

Z poważaniem

10240) **Jadwiga Raffke.**

Nowe znamię Bydgoszczy



znaczy

obsługa klienta. 4325

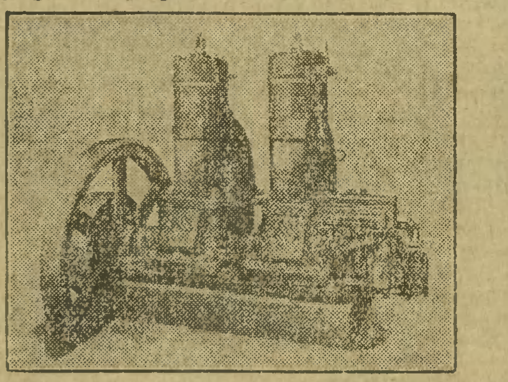
Wszystko co Pański samochód potrzebuje

E. Stadie - Automobile
Stacja obsługi
***Bydgoszcz**, Plac Wolności 1. Tel. 1602.*

Willi Kirchhoff

inżynier cywilny

Bydgoszcz, Aleje Mickiewicza 12 - tel. 227



Motory Diesla bez kompresorów, 6-600 PS. fabr. Hille-Werke, Dresden
Małe motory 2—10 P. S. dla rzemiosła i rolnictwa
Turbiny wodne i urządzenia do zapędu wodnego

Pierwszorzędne fabrykaty — niskie ceny.

Na życzenie dogodne warunki spłaty.

8873)

Przeniosłem kancelarję moją

z Bydgoszczy, ul. Konarskiego 2

do Poznania, ul. Konopnickiej nr. 7

Inż. dypl. Fr. Winnicki

rzecznik patentowy

przy Urzędzie Patentowym Rz. P.

10138

la odlewy żeliwne

wykonuje (F5795

FABRYKA MOTORÓW i MASZYN

Baranowski i S-ka T. z o. p.

Bydgoszcz, Dworcowa 4 - tel. 788.

Wypielacze Schmotzer Zukunft i Exakt

Siewniki rzędowe Ventzki

Siewniki do sztuczn. nawozów Ventzki i Deering

Sortowniki do kartofli

Dołowniki, brony,

Pługi, kultywatory (8327

Franciszek Kłoss i Syn

Bydgoszcz

Telefon nr. 1683, ulica Gdańska nr. 97.

Potrzebny od 1 maja 1929 r. dzielny

dekorator-ekspedjent

Zgłoszenia z odpisem świadectw, dołączeniem fotografji i podaniem wysokości pensji uprasza (10118

Juljusz Schreiber, Chojnice, Rynek 17

Trakowych wykwalifikowanych

poszukuje (10362

LLOYD BYDGOSKI - TARTAK.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., kazde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.